

Om klasskampen i Kina under Mao-eran

Fred Engst

Oktober 2019

Sammanfattning

För att dechiffrera klasskampens lagar under proletariats diktatur är det nödvändigt att grundligt undersöka de specifika formerna för dessa strider i Kina under varje skede av Mao-eran, särskilt under den stora proletära kulturrevolutionen (SPKR).

Utifrån dessa observationer finner man i huvudsak att klasskampens historia i det nya Kina sedan 1949 är en historia om den process varigenom kapitalistfarare (en fras som myntades av Mao 1965, som betecknar partipersoner i ledande ställning som tar den kapitalistiska vägen) uppstod, spreds, utvidgade sin omfattning och så småningom tog över Kinas kommunistiska parti (KKP) och den kinesiska staten. Det var också en process genom vilken revolutionärer tänkte, fördjupade och mognade i sin förståelse av den fara som kapitalistfararna utgjorde samtidigt som de konfronterade dem.

Processen kan delas in i fyra steg. Den första var perioden 1949-1956 då den socialistiska omvandlingen fullbordades. Samtidigt skapades kapitalistfarare genom inrättandet av byråkratiska privilegier. Det andra stadiet var den intensiva kampen 1957-1962 för att utforska vägen som leder till socialistisk utveckling. Detta var en gradvis process varigenom revolutionärer förstod kapitalistfararnas sanna natur och den allvarliga fara de utgjorde. Den tredje etappen var den 4-åriga förberedelsefasen före SPKR där kampen om en socialistisk kontra kapitalistisk väg utbröt öppet. Det fjärde steget var den avgörande striden mellan revolutionärer och kapitalistfarare under SPKR:s 10-årsperiod med början 1966. Komplexiteten i den klasskamp som uppstod var oöverträffad i mänsklighetens historia.

Under sina olika stadier tycktes klasskampens lagar uppvisa följande egenskaper:

För det första, även om den huvudsakliga formen av klasskamp under den proletära diktaturens period var kampen mellan revolutionärer och revisionister (dvs. kapitalistfarare) om en socialistisk kontra kapitalistisk väg som mål inom partiet, så maskerades den genom en tvålinje kamp om medel.

För det andra, i frågan om hur man både skulle skilja på och korrekt hantera de två typerna av motsättningar, dvs. de mellan folket och dess fiender och de inom folkets läger, förespråkades två polärt motsatta mål, linjer och politik både inom och utanför partiet. Den ena försökte "övertyga andra med förnuft" och trodde på att "lära av tidigare misstag för att undvika framtida, och bota sjukdomen för att rädda patienten". Den andra försökte "erövra med vapenmakt" och trodde på "hänsynslös kamp och skoningslösa slag".

För det tredje är fraktionismen arbetarklassens akilleshäla. Framst bland de mindre avancerade medlemmarna av förtruppen som var omedvetna kapitalistfarare, var fraktionism inom arbetarklassen det som främst orsakade det tragiska slutet för SPKR.

Det är alltså tydligt att klasskampen har sina lagar. Även om klasstillhörigheten kanske inte är fast,

försöker varje klass kämpa på sina villkor och sätt; alla utforskar och försöker ständigt sammanfatta sina särskilda erfarenheter. Så länge förutsättningarna för kapitalismen inte är helt undanröjda, det vill säga så länge mänsklighetens mest grundläggande aktivitet för substansproduktion förblir det huvudsakliga försörjningsmedlet för de flesta arbetare snarare än deras frivilliga strävan, eller deras "livs främsta önskan" som Marx värtaligt uttryckte det, så har produktionsmedlen (som byggnader och maskiner) möjlighet att bli kapital, ett verktyg för att förslava levande arbetskraft. De chefer som anförtrots att samordna produktionen av samhällelig rikedom har möjlighet att bli en ny klass, en formation som faktiskt kontrollerar den samhällliga rikedom, och en kapitalistisk produktionsrelation kan därmed materialiseras.

Arbetarklassen måste förändra sig själv när den förändrar världen. Uppgiften att förändra världen kan inte uppnås utan arbetarklassens förtrups ledande roll när det gäller att storma fiendernas bålverk, medan självomvandlingen främst återspeglas i förtrups självkorrigering. Detta avantgarde faller inte ner från himlen. I stället uppstår det mitt i striderna och härdas av striderna. Därför är nyckeln till om arbetarklassen kan förändra världen beroende av om dess förtrupp kan genomföra självkorrigering.

Att förbjuda byråkratiska privilegier och hålla fast vid massövervakningen av det proletära avantgardet är grundläggande åtgärder för att hindra bildandet av ett främmande klassskikt och för att förhindra att kapitalistiska produktionsförhållanden återställs. Detta är de eviga kärnprinciperna i den stora proletära kulturrevolutionen.

Medan del I av detta dokument går igenom klasskampens fyra stadier under Mao-eran, försöker del II ge denna erfarenhet en teoretisk sammanfattning.

Innehållsförteckning

Kronologi över några viktiga händelser under Mao-eran

Lista över huvudpersoner under Mao-eran

Förord

I.

Klasskampens många stadier i Kina under Mao-eran

Etapp 1. Kampen om den socialistiska omvandlingen (1949-1956)

Etapp 2. Kampen om vilken typ av socialism som ska byggas (1956-1962)

1. Klasskampen 1957: Övergången från korrigeringskampanjen till antihöger-rörelsen, bildandet av ett klassskikt och uppkomsten av kapitalistfarare
2. Klasskampen under det stora språnget och folkkommunrörelsen: kapitalistfararnas roll
3. Debatterna under Lushan-konferensen 1959
4. Klasskampen under de tre svåra åren (1959-1961)

Etapp 3. Strider om huruvida kapitalisterna var med i partiet och drev på uppåt eller neråt. (1962- 1966)

Etapp 4. Massrörelser och motattacker under SPKR (1966-1976)

1. Mobilisering för SPKR: "Cirkuläret från den 16 maj"
2. Väcka eller undertrycka massorna
3. Att gripa makten: januaristormen
4. Utbrott av fraktionsbildning: fullskaligt inbördeskrig hotar

5. Bekämpning av fraktionsbildning: bildandet av revolutionskommittéer
6. Partipolitik: Lin Biao-incidenten ?????
7. Dödläget mellan kapitalistfararna och revolutionärerna
8. Seger för kapitalistfararna
9. Analys av SPKR:s undergång
10. Kommentarer till några nyckelpersoner

En sammanfattning av klasskampen under Mao-eran

II.

Teoretiska sammanfattningar av klasskampen under socialismen

A. Objektiva villkor och materiella grunder för klassernas existens under den socialistiska perioden

1. Att definiera klasser
2. Klassdiktaturer
3. Motsättningen mellan huvudman och företrädare

B. Huvuddragen i klasskampen under den socialistiska perioden

1. Karaktären av två-linje kamp om medel
2. Karaktären av tvåvägsstrider om mål
3. Tvåvägskamperna om mål förklädda till tvålinjekamper om medel
4. Tvålinjekampen om motsättningar inom folket
5. Förhållandet mellan fraktionsbildning och klasskamp

Slutsatser

Kronologi över några viktiga händelser under Mao-eran

Händelse	Datum
Jordreform	1950
Krig för att motstå USA:s aggression och hjälpa Korea	1950-1953
Lönereform	1953-1955
Korrektionsrörelsen	1957
Anti-högerrörelsen	1957
Det stora språnget	1958
Lushan-konferensen	1959
Tre år av svårigheter	1959-1961
Sjutusenkadrer mötet	1962
Socialistisk utbildningsrörelse	1963-1966
Den stora proletära kulturrevolutionen	1966-1976

Lista över huvudpersonerna under Mao-eran

Namn	Kinesiska	Högsta befattning	Uppdaterad till
Bo Yibo	薄一波	suppleant i politbyrån, vice premiärminister	Aug 1966
Chen Boda	陈伯达	politbyråns ständiga utskott	Sept 1970
Chen Yun	陈云	viceordförande	Aug 1966
Deng Xiaoping	邓小平	generalsekreterare	Aug 1966
Deng Zihui	邓子恢	centralkommittén, vice premiärminister	Sept 1962
Gao Gang	高岗	politbyrån, vice ordförande FRK	Feb1954
Jiang Qing	江青	politbyrån	Okt 1976
Lin Biao	林彪	viceordförande, försvarsminister	Sept 1971
Liu Shaoqi	刘少奇	viceordförande, ordförande FRK	Aug 1966
Mao Zedong	毛泽东	ordförande	Sept 1976
Peng Dehuai	彭德怀	politbyråns ständiga utskott, försvarsminister	Sept 1959
Peng Zhen	彭真	politbyrån, borgmästare i Peking	Aug 1966
Wang Hongwen	王洪文	viceordförande	Okt 1976
Wang Renzhong	王任重	suppleant centralkommittén	Aug 1966
Zhang Chunqiao	张春桥	politbyråns ständiga utskott	Okt 1976
Zhou Enlai	周恩来	viceordförande, premiärminister	Jan 1976

Förord

För världens arbetarklass var starten av SPKR för ett halvt sekel sedan, efter Pariskommunen och Oktoberrevolutionen, den tredje milstolpen på vägen mot frigörelse.

Marx och Engels identifierade Pariskommunen som ett exempel på proletariatets diktatur. Det skulle dock ha varit för tidigt för dem att lägga fram något specifikt tillvägagångssätt för hur proletariatet skulle kunna gripa statsmakten och framgångsrikt genomföra sin diktatur.

När Lenin undersökte hur proletariatet skulle kunna gripa statsmakten insåg han snart att de som inte hade någonting, men ändå försökte störta de välorganiserade kapitalisterna med deras enorma politiska, ekonomiska, militära och kulturella övertag, inte kunde göra något annat än att bygga upp sitt eget starkt centraliserade avantgardeparti som var enat enligt principen om demokratisk centralism. Det är bara genom detta avantgarde som proletariatet kunde få politiska, ekonomiska,

militära och kulturella fördelar genom sitt antal och stora andel av befolkningen.

Stalin höll fast vid Lenins princip om partibyggnad och försökte, åtminstone subjektivt, försvara proletariats diktatur genom att hålla landets produktionsmedel under hela folkets ägande¹. Däremot kunde han inte ta itu med den svåra frågan om hur man skulle förhindra att segerrika revolutionärer blev nya förtryckare.

Efter att ha lett det kinesiska folket till att fullborda den nya "borgerlig"-demokratiska revolutionen² 1949 och den socialistiska omvandlingen 1956, insåg Mao - som en grundlig marxist-leninist - skarpsinnigt att det fanns två typer av motsättningar i ett socialistiskt samhälle. Medveten om det avgörande behovet av att förhindra att revolutionärer blev förtryckare, insåg han snart den överhängande faran för att proletariats diktatur skulle förvandlas till sin motsats, särskilt efter att ha sett vad som hade hänt i många andra länder i det "socialistiska lägret". På grundval av en rad konkreta undersökningar och metoder som syftade till att bekämpa och förhindra revisionism, lade han fram teorin om "att fortsätta revolutionen under proletariats diktatur".

Den historiska materialismen anser dock att teori endast kan komma efter praktik. Även om Mao hade en enorm framsynthet var han ingen profet; han kunde inte förutse uppkomsten av kapitalistfarare. Hans förståelse för kapitalistfarare härrörde huvudsakligen från hans kamp med dem, och det var bara genom sådan kamp som hans förståelse mognade. Vid den tidpunkt då de proletära revolutionärerna under Maos ledning slutligen förstod den allvarliga fara som kapitalistfararna utgjorde, hade de senare blivit en stark och fast förankrad kraft. Om det inte vore för hotet från dessa allt mäktigare kapitalistfarare skulle revolutionärerna i den kommunistiska rörelsen inte ha kunnat få en tillräcklig förståelse för det fenomen som dessa representerade.

Det var under dessa omständigheter som SPKR bröt ut.

Ett halvt sekel har gått sedan dess, och SPKR kan tydligt ses som en stor och heroisk kamp mellan den kinesiska arbetarklassen som hade fått statsmakten, och den dolda, nyligen uppkomna kapitalistklassen. Deras kamp om en kapitalistisk eller socialistisk väg framåt för Kina efter 1949 års revolution kamouflerades som en kamp mellan två linjer mellan revolutionärer om det rätta eller bästa sättet att bygga socialismen. Även om SPKR var kortlivat är dess anda, i likhet med Pariskommunens och Oktoberrevolutionens, evig.

I.

Klasskampens många stadier i Kina under Mao-eran

Under Mao-eran var klasskampen inom och utanför Kinas kommunistiska parti sammanlänkad, liksom kampen inom partiets toppskikt och på gräsrotsnivå. Det förekom kamp om makt och privilegier bland de framväxande borgerliga (dvs. kapitalistiska) elementen inom partiet, och även kamp om vilken väg framåt (dvs. kampen om två vägar) mellan revolutionärer och kapitalistfarare. Även bland dem som visade sig vara kapitalistfarare hade de flesta av dem inte från början den medvetna beslutsamheten att gå emot den socialistiska vägen. Inte heller revolutionärerna gjorde alltid en korrekt åtskillnad mellan och hanterade dessa två distinkta motsättningar. Därför kunde man inte lätt skilja mellan kapitalistfarare och revolutionärer inom partiet.

Den proletära revolutionen har alltid genomförts av människor som bär på bagage från det gamla samhället. Revolutionen är därför oundvikligen en dubbel process som inte bara förändrar världen utan också revolutionärerna själva. För att åstadkomma detta måste varje sann revolutionär förena majoriteten av den revolutionära styrkan och massorna. I stället för att "förfölja" dem försökte Mao och andra revolutionära ledare gång på gång omvandla arbetarklassens förtrupp, dvs. partimedlemmar och ledande kadrer på alla nivåer (inklusive dem själva), och driva in hela partiet

på den revolutionära vägen samtidigt som de förde kampen för att omvandla världen.

I efterhand kan man konstatera att det fenomen med kapitalistfarare som uppstod inom arbetarklassens avantgarde var oundvikligt. Efter grundandet av det nya Kina åtnjöt vissa partimedlemmar inom myndigheterna byråkratiska privilegier och förmåner³ och var defensiva när det gällde massornas övervakning. För att utveckla ekonomin följde de - antingen vanemässigt, instinktivt eller undermedvetet - den kapitalistiska logiken. Genom denna logik strävar de efter mer ackumulation under deras kontroll och såg materiella incitament som nödvändiga för att främja massornas produktion. På så sätt missförstod de socialismens drivkraft och kunde inte erkänna den entusiasm som socialismen väckte hos massorna. Sådana människor kan klassificeras som omedvetna kapitalistfarare. Även om de subjektivt ville förändra världen och vara en del av den revolutionära processen, ärvde de ändå vissa ideologier och felaktiga uppfattningar om socialismen från det klassamhälle de kom ifrån. Konflikten mellan dem och massorna bör dock betraktas som icke-antagonistisk, eller som en motsättning mellan människor inom den revolutionära rörelsen.

Syftet med rörelser som Den socialistiska utbildningsrörelsen och SPKR hade varit att utbilda partiledare på alla nivåer som oavsiktligt hade begått misstag som kapitalistfarare och hjälpa dem att ändra sin inriktning. Den faktiska effekten var dock att många personer i ledande ställning, särskilt i partiledningens övre skikt, förvandlades från omedvetna kapitalistfarare till inbitna kapitalistfarare med skarp klassmedvetenhet. De hårdnackade kapitalistfararna var de revisionister i ledningen som envist försvarade sina byråkratiska privilegier och bestämt motsatte sig varje ansvarsskyldighet inför massorna.

I efterhand är klasskampens historia under Mao-eran en historia om den process genom vilken kapitalistfarare uppstod, spreds, utvidgade sin verksamhet och till slut tog över partiet och staten. Men det var också en process genom vilken revolutionärer tänkte ut, fördjupade och mognade i sin förståelse av kapitalistfararnas natur och den fara som de utgjorde.

Processen kan delas in i fyra steg. Den första var den socialistiska omvandlingsperioden 1949-1956, under vilken arbetarklassen och dess parti förde en kamp mot kapitalistklassens både öppna och dolda krafter. Huvuddragen i detta skede var kollektiviseringen av jordbruket och nationaliseringen av industrierna. Samtidigt föddes dock kapitalistfarare genom inrättandet av byråkratiska privilegier. Den andra etappen var den intensiva kampen mellan 1957 och 1962 om att utforska vägen till socialistisk utveckling. Dess främsta kännetecken var den gradvisa process varigenom revolutionärer insåg de kapitalistfararnas sanna natur och den allvarliga fara de utgjorde efter att ha genomgått en omsvängning från korrigeringskampanjen till den anti-högerrörelsen,, det stora språnget och de efterföljande tre år av svårigheter. Den tredje etappen var en fyraårig förberedelsefas för SPKR. Det viktigaste inslaget under denna period var den kamp som utbröt öppet i Kina om socialistiska kontra kapitalistiska vägar när kapitalistfarare öppet utpekades som mål för den socialistiska utbildningsrörelsen, och deras motattack ”vänster till formen, höger i sak”. Den fjärde etappen var den avgörande striden mellan revolutionärer och kapitalistfarare under SPKR:s 10-årsperiod. Komplexiteten i den klasskamp som uppstod var oöverträffad i mänsklighetens historia.

Etapp 1. Kampen om den socialistiska omvandlingen (1949-1956)

Under denna period hade klasskampen i Kina två fronter. På den ena fronten var det en öppen kamp mot de störtade godsägarna på landsbygden, de byråkratiska kapitalisterna i städerna och de nationalistiska kapitalister som hade ingått i enhetsfronten under den ”borgerliga” nydemokratiska revolutionsperioden, liksom under Koreakriget mot USA-imperialismen. På den andra fronten var det en kamp mot kapitalistiska världsbilder inom partiet.

Redan 1939 sade Mao i Den kinesiska revolutionen och Kinas kommunistiska parti⁴: ”Den nydemokratiska revolutionen banar väg för kapitalismen å ena sidan och skapar förutsättningar för socialismen å den andra.” Eftersom ”den demokratiska revolutionen banar väg för kapitalismen” kommer dess spontana tendens att visa sig på alla möjliga sätt, oberoende av människans vilja. Alla som anslöt sig till partiet var inte övertygade kommunister. De ”borgerligt” demokratiska revolutionärerna (i motsats till de sanna kommunisterna) i partiet var relativt övertygade antiimperialister, antifeodalister och antibyråkratiska kapitalister. De anslöt sig till den nydemokratiska revolutionen före 1949 eftersom de kunde se att den gamla ”borgerliga” demokratiska revolutionen ledd av Sun Yat-sen var en återvändsgränd. Men deras teori om socialismen slutade med statliga ingripanden i ekonomin, vilket var i linje med en av Sun Yat-sens ”De tre folkets principer” (eller som ibland översätts med ”nationalism, demokrati och folkets försörjning”)⁵, dvs. återhållsam kapitalism. De förstod inte den fulla innebörden av proletarietets diktatur, som skyddar de produktionsmedel som ägs av folket som helhet.

Sedan grundandet 1949 hade det nya Kina ställts inför frågan om vilken väg man skulle ta. Denna kamp utspelade sig på flera fronter. En av dem var huruvida man skulle ”konsolidera den nya demokratin”⁶ som Liu Shaoqi föreslog; en annan var huruvida man skulle beskatta statsägda och privatägda företag ”lika” som Bo Yibo föreslog; och en tredje var huruvida man skulle driva kampanjen för jordbrukskooperativ vidare eller inte. Den sistnämnda debatten var dock den häftigaste och varade längst. Den avslöjade den ideologiska förståelsen hos ett stort antal av partiets ledare på alla nivåer som hade stannat kvar på den nya ”borgerligt” demokratiska revolutionens stadium. Dessa ledare hade ett instinktivt motstånd mot den socialistiska revolutionen, eftersom den innebar att den privata företagsamhetens grundvalar skulle skakas om i grunden.

Efter jordreformen tilldelades bönder på gräsrotsnivå jordlotter från godsägare, men boskap och stora jordbruksredskap kunde inte enkelt delas upp och fördelas. Den oundvikliga lösningen blev att bilda grupper för ömsesidig hjälp. Nya motsättningar uppstod: bönderna hjälpte varandra under lugna perioder, men varje familj tenderade att ta hand om sitt eget under den hektiska skördesäsongen. Lösningen var antingen att åter koncentrera jordbruksredskapen till de enskilda hushållen och återpolarisera landsbygden, eller att uppgradera de ömsesidiga hjälpgrupperna till kooperativ. Den förstnämnda lösningen innebar att bönderna förr eller senare skulle förlora äganderätten till sin mark, vilket skulle leda till att jordreformen upphävdes. Endast den senare lösningen kunde förhindra att de historiska turerna med dynastisk förändring återkom efter varje bondeuppror, och förhindra att jordreformen fungerade som en regimförändrande bluff. En återspeglning av denna kamp på gräsrotsnivå var frågan om partimedlemmar skulle få anställa arbetare och om kooperativ skulle få prövas i vissa byar.

Mao, som stod på proletarietets sida, gav fullt stöd till revolutionärer i partiet (som Shanxis provinskommitté, som 1950 föreslog kooperativa experiment) och till den socialistiska entusiasm som var uppenbar bland fattiga och lägre mellanbönder. För att hantera partikadrer som var ovilliga att gå längre än den nya ”borgerligt” demokratiska revolutionen (som bara var anti-imperialism och anti-feodalism, men inte socialism), bröt Mao och andra igenom många hinder de lagt och genom passionerad övertalning ledde de hela partiet till slutförandet av den socialistiska omvandlingen 1956.

Motståndet mot kooperativ kom till en början från Liu Shaoqi och Bo Yibo, som var chefer för partiets norra byrå, och senare från Deng Zihui, som var huvudansvarig för partiets arbete på landsbygden. På den tiden förespråkade Liu Shaoqi linjen att i första hand driva på de rika böndernas utveckling. Han parafraserade uttrycket ”göda grisen innan den slaktas” och hävdade att när de rika böndernas ekonomi hade utvecklats till en viss nivå skulle det vara dags för ”staten att kollektivisera genom dekret och konfiskera deras egendomar”.⁷ Detta var i linje med hans

uppfattning att mekanisering nödvändigtvis borde föregå kollektivisering. Efter att kooperativen hade blivit allt fler ansåg Deng Zihui att de hade utvecklats för snabbt och börjat hota de rika böndernas intressen, så han gav order om att upplösa hundratusentals av dem.⁸

Under tiden, efter upprättandet av det nya Kina 1949, ändrade det proletära avantgardet status, från det parti som ledde den revolutionära kampen till det parti som hade makten. Vid det laget var dock inte alla medlemmar i förtruppen lika avancerade. Vissa anslöt sig till revolutionen för att förändra samhället, medan andra ville ha mer av en regimförändring. Även om de senare gjorde stora insatser för den nya "borgerligt" demokratiska revolutionen, brydde de sig mest om sin prestige efter grundandet av den nya republiken. Därför utbröt oundvikligen maktkamper bland de "borgerliga" demokratiska revolutionärerna i partiet, särskilt i fallet Gao Gang. Gao Gang (en ledare i nordöstra Kina) representerade det förakt som ett stort antal kadrer från den "röda zonen" (områden som kontrollerades av Röda armén under revolutionskrigen) kände för kadrer från den "vita zonen" (underjordiska nationalistkontrollerade områden)⁹. Han såg ner på folk som inte hade lett några militära strider, kritiserade Liu Shaoqi för att ha nått toppen genom att "hålla tal", var oförlåtande mot hans misstag, startade fraktionsstrider och förespråkade parollen "de som kämpat i krig ska sitta i fred". Gao Gang förlorade sin kamp mot Liu Shaoqi inom partiet och begick slutligen självmord 1954.

På den tiden var det inte alls lätt att förstå den verkliga karaktären av dessa strider.

Kampen mot den kapitalistiska världsbilden återspeglades inte bara i kampen om kollektiviseringen och motståndet mot fraktionismen inom partiet, utan tog sig även uttryck på andra områden. Skulle Kina till exempel följa den sovjetiska eller västerländska modellen för ekonomisk och kulturell utveckling? Eller ska landet staka ut en självständig väg framåt utifrån kinesiska förutsättningar? Maos skrift "Om de tio viktiga förhållandena"¹⁰ och hans kritik av filmen "Wu Xuns liv"¹¹ var alla försök i den senare riktningen, liksom debatterna om "Allmän linje för socialistiskt uppbygge" och hans motstånd mot den så kallade kampanjen "Invändningar mot förhastade framsteg".

Senare generationer tenderar att dra den förhastade slutsatsen att dödsfallen på grund av hunger under de tre svåra åren berodde på debatterna om "den socialistiska uppbyggnadens allmänna linje", striderna om kampanjen "Motstånd mot förhastade framsteg" 1956 och det stora språnget 1958. De har därmed gjort sig skyldiga till ett felaktigt orsakssamband och har inte förstått skillnaden mellan chefer och strateger. Chefer som Zhou Enlai och Chen Yun tenderade att fokusera på att hålla saker och ting i balans. Mao, som var strateg, betonade däremot behovet av att ta ett stort kliv framåt i uppbyggnaden av socialismen.¹²

Under Maos tid krävdes en snabb industrialisering för att konsolidera proletariatets diktatur och för att utan ytterligare dröjsmål förändra Kinas fattiga och efterblivna tillstånd. Detta krävde därför att massorna mobiliserades för att genomföra produktion och återuppbyggnad och övervinna obalanser genom folkets produktiva entusiasm.¹³ De "borgerliga" demokratiska revolutionärerna i partiet förespråkade en stadig industrialiseringsprocess som förlitade sig på experter, och vars organisation och industriella produktionsarrangemang var beroende av byråkrater. Enligt deras uppfattning behövde arbetarna inte göra mer än att lyda och samarbeta, och de betraktade socialismens mål att ge folket möjlighet att bli sina egna herrar som en tom slogan. Detta var den sanna naturen av kampen över "Invändningar mot förhastade framsteg."

I efterhand tenderar människor att lägga märke till de strider som var uppenbara vid denna tidpunkt, medan de ignorerar en annan händelse av långtgående betydelse. Det var den reform av lönesystemet för kadrer som inleddes 1955. Institutionaliseringsen av byråkratiska rangordningar, med en löneskillnad på mer än 10:1 mellan de högsta och 24:e graden - utöver tillhörande förmåner och privilegier - återspeglade en djupgående nedbrytning av den socialistiska ideologin inom det

proletära avantgardet. Man övergav systemet med fasta levnadstillägg in natura för kadreerna, som hade tillämpats sedan Yan'an-perioden, och införde istället ett hierarkiskt lönesystem där kadreerna fick utstå "fest eller svält" beroende på om de befordrades eller degraderades¹⁴. Detta bröt mot en av Pariskommunens huvudprinciper, dvs. att begränsa tjänstemännens löner till samma nivå som för kvalificerade arbetare. Det utgjorde dessutom en bördig grogrund för spridning av kapitalistfarare.

Det var inrättandet av detta inkomstsystem som var knutet till hierarkiska rangordningar, snarare än tidigare arbetsinsatser, utbildningar eller erfarenheter etc., som ledde till att byråkratiska privilegier uppstod. Kontorspositioner började bli eftertraktade, och det leder också till bildandet av ett klasskikt. Utifrån idén om att "bota sjukdomen för att rädda patienten" kunde en partifunktionär som begått politiska fel eller fel i linjen i allmänhet göra självkritik och bli förlåten. Men den som talade emot eller förolämpade sin ledare, eller inte lydde order uppifrån, riskerade att degraderas och förlora sitt jobb, vilket innebar katastrofala följder för honom eller henne och hela hans eller hennes familj. Därför blev "hellre ha fel politiskt än organisatoriskt" livsfilosofin för de "borgerliga" demokratiska revolutionärerna vid den tiden.

Även om den socialistiska omvandlingen av jordbruk, industri och handel var genomförd 1956, skapade den därför också materiella förutsättningar för vissa "borgerliga" demokratiska revolutionärer i partiet att bli kapitalistfarare. Tyvärr var de flesta partikadrer omedvetna om detta. Mao hade upprepade gånger visat att han var för det tidigare systemet med fasta levnadsbidrag för kadrer. Han var också missnöjd med institutionaliseringen av byråkratiska och militära nivåer, vilket kom till uttryck i hans vägran att acceptera den militära graden generalissimus. Som en minoritet under demokratisk centralism kunde han dock inte hitta någon fungerande utväg ur detta, annat än att vänta och se vad som kunde komma fram genom undersökning och praktik.

Etapp 2. Kampen om vilken typ av socialism som skulle byggas (1956-1962)

Efter att den socialistiska omvandlingen fullbordats 1956 kom frågan om vilken typ av socialism som skulle byggas att ställas på sin spets. Vid den tiden uppstod nya sociala konflikter. Internationellt var det upproren i Polen och Ungern och Chrusjtjovs hemliga fördömande av Stalin vid SUKP:s 20:e kongress. På hemmaplan strejkade tiotusentals arbetare och studenter och det förekom till och med upplopp,¹⁵ allt detta återspeglade en akut känsla hos folket av att vara fjärrmat från byråkratin och deras instinktiva motstånd mot den. Ställda inför denna situation hanterade många partikadrer folkets missnöje på samma sätt som de hanterade klassfiender; genom att betrakta dem som "en handfull" dåliga element som anstiftat upploppen.

För att få ett fast grepp om den komplexa situationen både internationellt och nationellt kände Mao ett starkt behov av att ägna mer tid åt studier och att utbilda andra ledare för att axla ledarskapets ansvar. Han delegerade den dagliga ledningen av landet och partiet till en grupp ledare i första linjen, bland andra Liu Shaoqi, Zhou Enlai och Deng Xiaoping, under förutsättning att han själv skulle ingripa endast när det var nödvändigt.¹⁶

Genom sina undersökningar blev Mao skarpt medveten om de två typer av motsättningar med olika karaktär som fanns i ett socialistiskt samhälle, dvs. de mellan folket och dess fiender respektive de inom folkets läger. Han varnade partiets kadrer: "Massornas storskaliga, turbulenta klasskamp, som är karakteristisk för revolutionstider, har i stort sett upphört, men klasskampen är ingalunda helt över."¹⁷ Han uppmanade upprepade gånger ledare på alla nivåer att inte behandla motsättningar inom folket som motsättningar mellan folket och dess fiender. Istället förespråkade han "Låt hundra blommor blomma, låt hundra tankeskolor tävla", som ett sätt att ta itu med debatter med olika åsikter bland folket. Genom korrigeringskampanjen försökte han få bukt med den alltmer

byråkratiska arbetsstilen inom partiet. Enligt följande citat: "Vårt mål är att skapa en politisk situation där vi har både centralism och demokrati, både disciplin och frihet, både en enhetlig vilja och personlig sinnesro och livlighet, och på så sätt främja vår socialistiska revolution och vårt socialistiska uppbygge, göra det lättare att övervinna svårigheter, bygga en modern industri och ett modernt jordbruk snabbare och göra vårt parti och vår stat säkrare och bättre rustade att stå emot storm och påfrestningar. Det allmänna ämnet här är den korrekta hanteringen av motsättningar inom folket och mellan oss och fienden. Metoden är att söka sanningen i fakta och följa masslinjen."¹⁸ Man kan förstå mycket av Maos vision enbart genom detta uttalande.

Vid den tiden började Mao studera frågor som mentorer som Marx och Lenin inte hade övervägt, och som Stalin bara noterade lite mot slutet av sitt liv men inte hittade några lösningar på. Med *Om den riktiga behandlingen av motsättningarna inom folket* förvandlades Mao Zedongs tänkande till maoism. Medan MZT var en tillämpning av marxismen-leninismen på kinesiska förhållanden, handlar maoismen om hur man fortsätter revolutionen under proletarietets diktatur.

1. Klasskampen 1957: Övergången från korrigeringskampanjen till anti-högerrörelsen, bildandet av ett klasskikt och uppkomsten av kapitalistfarare

När det gällde att både korrekt skilja på och hantera dessa två distinkta motsättningar, var den faktiska kampen mycket mer komplex än Mao hade föreställt sig. Följaktligen kunde han inte göra mer än att utforska den genom praktik. Under denna period, tog han vissa omvägar på grund av kapitalistfararnas framväxt och upplevde bakslag i många fall. Bland dessa var kanske den största kampen 1957, då Korrigeringskampanjen omvandlades till Anti-högerrörelsen.

När det gällde att hantera händelser som Ungernrevolten 1956, om man skulle övervinna byråkratiska tendenser inom partiet och lösa motsättningar inom folket genom korrigeringar, eller om man skulle undertrycka och dölja dessa motsättningar genom att utse syndabockar, visade sig dessa två olika tillvägagångssätt vara den mest grundläggande meningsskiljaktigheten mellan revolutionärer och de högsta partiledarna som snart skulle bli kapitalistfarare.¹⁹

Ställd inför de alltmer akuta sociala motsättningarna var Maos första recept att satsa allt på korrigeringskampanjen²⁰ i partiet och runt om i landet. Men allteftersom kampanjen fördjupades med tiden blev massornas kritik av byråkraterna inom partiet allt skarpare. Vissa byråkrater och de "borgerliga" demokratiska revolutionärer inom partiet som var angelägna om att "skörda revolutionens frukter" blev därför alltmer oroliga. Deras instinktiva reaktion var att kräva vedergällning.

Under tiden tog de gamla kapitalisterna i samhället och dess representanter i intellektuella kretsar tillfället i akt att angripa partiets ledarskap den proletära diktaturen och det socialistiska systemet. Detta gav en ytterst bekväm förevändning för partibyråkraternas motangrepp.

Med facit i hand skulle de verkliga högerkrafterna inte ha kunnat störta socialismen vid den tiden. De hade ingen kontroll över armén eller media och hade inte heller någon massbas. Deras utmaning skulle därför kunna lätt ha lösts genom en liten motattack. Men de blivande kapitalistfararna bland de ledande partifunktionärerna utnyttjade dessa högerattacker för att grovt överdriva faran, blåser upp dessa utmaningar helt ur proportion och underblåser ilskans lågor genom att agera som om himlen var på väg att falla ner.

Den 14 maj 1957 var vändpunkten. Den morgonen anmärkte Mao på en bunt dokument som han vidarebefordrade till några höga partifunktionärer: "Vårt parti kommer att förstöras utan en korrigeringsrörelse."²¹ På kvällarna den 14 och 16 maj hade dock partiets toppskikt två på varandra följande utvidgade politbyråmöten som kom fram till en motsatt slutsats. Den officiella Mao

Zedong-biografen går inte närmare in på detta men det är lätt att förstå om man jämför före och efter de två dagarnas möten. De högsta partifunktionärerna var rasande på korrigeringskampanjen. De överdrev högerattackens omfattning bortom alla gränser, upphävde Maos bedömning och drog en motsatt slutsats, nämligen att partiet kommer att förintas om korrigeringsrörelsen fortsätter. På så sätt avstannade korrigeringskampanjen tvärt och rörelsen runt om i landet gjorde en helomvändning och omdirigerades till en antihögerrörelse.

I början av motattacken mot högeranhängarna var Mao extremt orolig och trodde att han kanske hade gjort en fruktansvärd missbedömning. Så här står det i Mao Zedongs biografi: " Under de mest intensiva dagarna skickade han nästan dagligen folk till Peking universitet, Tsinghua universitet, Beijing normala universitet, Renmin universitet i Kina och så vidare för att läsa väggtidningarna. Han frågade sin kontorspersonal: "Tror du eller tycker du inte att kommunistpartiets styre i landet är solitt?" Han var fruktansvärt orolig ängslig vid den tiden. När han senare mindes den perioden sade han: "Jag var ständigt orolig särskilt i slutet av maj förra året när högeranhängarna attackerade. Jag åt då och arbetade i sängen och läste detta material hela dagen. De flesta var mycket kritiska mot oss.""²²

En eller två veckor senare hade Mao återhämtat sig och fått ett fastare grepp om situationen. Mao trodde på att slå tillbaka mot de mest högerinriktade ideologiskt vilket framgår av hans skrifter som följde²³ men inte på fysisk bestraffning eller förföljelse för bakåtsträvande idéer som man kunde ha. Dessutom ansåg han att högeranhängarna inte var särskilt skräckinjagande och var övertygad om att de inte skulle kunna störta systemet. Mer än en månad senare i sitt direktiv till partiet den 29 juni uppskattade han att det bara fanns några tusen högerorienterade intellektuella runt om i landet. Han betonade också: "De som bara gör högerextrema uttalanden men inte högerextrema handlingar bör skiljas från de högerextrema som gör både uttalanden och handlingar(många människor har historiska missgärningar). När man kritiserar de förstnämnda bör man inta en rimlig och human attityd och inte förhastat stämpla dem som högeranhängare."²⁴

Det tog dock många år för Mao att inse i vilken utsträckning korrigeringskampanjen hade blivit kapad av anti-höger rörelsen. Som partiets generalsekreterare som ledde antihögerkampanjen kunde Deng Xiaoping åstadkomma en hundrafaldig ökning av högeranhängarna till över 550.000.²⁵ Människor var därefter i allmänhet rädda för att säga sanningen och de katastrofala följderna av detta såsom "överdrifterna och skrytet" 1958 och den därav följande svältöden under de tre svåra åren som följde.

Det verkar nu som om de nya kapitalisterna genom att använda sig av anti-högerkampen inte bara besegrade utmaningar från de gamla kapitalisterna utan också fick alla revolutionärer som inte höll med dem att rätta in sig i ledet. Mao var fångad i en defensiv situation. Hans röst blev den mest ensamma bland partiets högsta ledare. Hans idéer om hur man på rätt sätt skulle hantera motsättningar inom folket ignorerades helt och hållet och den demokratiska centralismen begränsade honom från att öppet uttrycka sitt missnöje med målet, linjen samt politiken i anti-höger rörelsen.²⁶

Mao försökte vid flera tillfällen att begränsa omfattningen av antihögerrörelsen men utan resultat. Den 8 juni utarbetade han ett direktiv om antihögerrörelsen där han sa: "Om allt går bra kommer hela processen att vara klar om en månad eller så och vi kan då övergå till partiets inre korrigering som kommer att fortgå som 'en mild bris och ett mildt regn'."²⁷ En månad senare den 8 juli höll han tal i Shanghai där han återigen uttryckte förhoppningen att antihögerrörelsen skulle vara avslutad inom en månad eller så: "Denna kamp är i första hand politisk till sin natur. I nästa skede av kampen kommer den huvudsakligen att vara ideologisk och den bör genomföras som 'en mild bris och ett mildt regn'. Jag ser bortom juli och i augusti bör det återgå till 'en mild bris och ett mildt regn'."²⁸

Maos önskan att komma tillbaka till korrigeringsrörelsen visade att han var orolig för partiets degenerering men de högsta partifunktionärerna var mer bekymrade över partiets undergång. Under den socialistiska perioden innan det fanns någon klar förståelse för kapitalistfararnas sanna natur, var det svårt att skilja på och korrekt hantera dessa två distinkta motsägelser.

På ytan hade kapitalisterna blivit uppspårade och besegrade tack vare antihögerrörelsen. Den proletära diktaturen verkade mer konsoliderad än någonsin, och systemet med privat företagsamhet hade krossats. Men i själva verket blev de "borgerliga" demokratiska revolutionärerna inom partiet, medvetet eller omedvetet, kapitalistfarare genom antihögerrörelsen. Genom att undertrycka all kritik från folket förklarade de för världen att massövervakning inte var bra, att byråkratiska privilegier var rättfärdiga, att kritiska åsikter skulle krossas och att ingen "tigerrumpa" skulle vidröras. Från och med då övergavs systemet med att revolutionärer var ansvariga inför både partiet och folket. I stället baserades befordringar av funktionärer på att de endast var ansvariga inför ledarna ovanför. Resultatet blev att när folk firade antihögerrörelsens "framgångar" hade en tidsinställd bomb planterats i det proletära avantgardets mitt och ett klasskikt oberoende av proletariatet uppstod. Vid den tidpunkten hade två nödvändiga villkor för existensen av kapitalistfarare uppfyllts: inrättandet av byråkratiska privilegier och förbudet mot massövervakning. Antihögerrörelsens "framgång" blev därför i själva verket ett firande av de kapitalistfararnas födelse, och "partiets ledarskap" representerade kanske inte längre den proletära förtruppen.

Omedvetet eller ej, övergången från korrigeringskampanjen till antihögerrörelsen var i själva verket en kamp mellan revolutionärer och kapitalistfarare. Massrörelsen under SPKR var en fortsättning på korrigeringskampanjen.²⁹ Det folkfientliga förtrycket den 4 juni 1989 avslöjade emellertid den sanna klasskaraktären hos personen Deng, som var ordförande för den tidens antihögerrörelse. Oavsett hur makthavarna betecknade sig själva, belyste frågan "Är vårt mål att skydda eller förtrycka folket?" som Mao ilsket ställde i början av SPKR den grundläggande klyftan mellan revolutionärer och kapitalistfarare.

Om man bara genom att ventilerat sitt missnöje med sin ledare kan stämplas som partifientlig och antisocialistisk, då kommer denna typ av "socialism" inte att vara det som de stora folkmassorna kommer att kämpa för. Som av en händelse behandlade antihögerrörelsen de folkmassor som inte ursprungligen var emot socialismen, men som hade vissa klagomål mot sina ledare på olika nivåer, som klassfiender. Detta tvingade i sin tur majoriteten av dem att ställa sig på de verkliga högerkrafternas sida. Man stämplade också uppriktiga men inte alltid perfekta revolutionärer inom partiet, som vågade tala sanning och gå emot falskt ledarskap, som "högeranhängare".

I efterhand kan man konstatera att syftet med korrigeringskampanjen var att förhindra att partiet degenererade. Rörelsens spjutspets riktades således uppåt i partiet. Enligt teorin "en fisk börjar ruttna från huvudet och nedåt" försökte rörelsen först lösa ideologiska frågor inom partiet, särskilt sådana som rörde ledande personer. Linjen var att tro på massorna, att förlita sig på massorna och att mobilisera massorna genom en massrörelse för att lufta alla åsikter och skriva affischer med stora bokstäver [väggtidningar]. Denna metod var avsedd att genom kritik och självkritik uppnå målet att ena majoriteten snarare än att "med ett slag" slå till mot dem som begått misstag. Förebilden var Yan'ans korrigeringsrörelse som startade 1942, enligt principen "Lär av tidigare misstag för att undvika framtida, och bota sjukdomen för att rädda patienten". Detta var vad Mao betonade upprepade gånger i en rad tal och instruktioner när han drev på korrigeringskampanjen.

Poängen med antihögerrörelsen var emellertid att försvara makthavarna inom partiet, vilket framgick av Liu Shaoqis tal den 25 maj, där han varnade för faran med att arbetare gick samman med studenterna i korrigeringskampanjen: "då kommer vi inte att kunna stå på oss."³⁰ Spjutspetsen

riktades därför nedåt och utåt utanför partiet. Dess politik var att manipulera massorna uppifrån och ned och dess metod var raka motsatsen till Yan'ans korrigeringsrörelse. Enligt principen om "hänsynslös kamp och skoningslösa slag" använde partiledarna smutskastning, karaktärsdåd, förolämpningar, påhitt och många andra smutsiga knep för att trycka ner alla som kritiserade dem. De flesta av dem som så småningom klassificerades som "högeranhängare" förlorade vissa eller alla förmåner och löner och fick leva på en mager existensminimumlön. Effekten blev att all demokrati inom och utanför partiet förstördes och att två olika motsättningar, den inom folket och den mellan folket och dess fiender, på ett mycket allvarligt sätt smälte samman.

I själva verket var alltså antihögerrörelsen de nyfödda kapitalistfararnas första försök att flytta kampens huvudmål. Genom att maskera en tendens med en annan blev den en modell för att skydda ett fåtal genom att slå ner på en stor del av massorna. Därför vilseledde antihögerrörelsen massornas entusiasm på ett allvarligt sätt. Det står nu klart att den s.k. "framgången" för antihögerrörelsen var av ringa värde, utan istället orsakade den djup skada under resten av Mao-eran och kunde inte ursäktas genom att bara kalla det ett misstag att "bredda målen".

Ytligt sett var antihögerrörelsens "breddning av målen-felen" jämförbar med de som kallades på liknande sätt under kampanjen för att eliminera kontrarevolutionärer inom Röda armén³¹ och under korrigeringsrörelsen i Yan'an för att rädda "dem som tagit fel steg i livet".³² Antihögerrörelsen skilde sig dock i grunden från de tidigare rörelsernas "breddning av målet misstag". De människor som tidigare hade begått dessa misstag var revolutionärer som ville göra revolution. Deras misstag var ideologiska till sin natur. Som sådana var de en del av kampen på två linjer, d.v.s. de olika medel, synsätt eller metoder genom vilka revolutionärer drev revolutionen framåt.

Antihögerrörelsens "breddning av målen", som leddes av Liu Shaoqi och Deng Xiaoping, visade sig inte vara ett enkelt misstag orsakat av en felaktig ideologi. Antihögerrörelsen stöddes i allmänhet av partiets makthavare, eftersom den gav en ursäkt åt dem som var angelägna om att "ta revolutionens byte" och befästa sina positioner. Detta var en del av striden mellan den socialistiska och den kapitalistiska vägen, dvs. kampen om revolutionens syften och mål, som återspeglas i huruvida folkets massor har rätt att vara herrar över samhället eller inte. Det var ett klassiskt fall av "vänster" till formen, reaktionär i praktiken.

Ett mönster började därmed växa fram. Kampen om revolutionens mål döljs som kamp om medlen för att driva revolutionen framåt. Vi kommer att se detta upprepade gånger längre fram.

2. Klasskampen under det stora språnget och folkkommunrörelsen: kapitalistfararnas roll

Det stora språnget lanserades kanske för att motverka antihögerrörelsens dämpande inverkan på ekonomin och för att frigöra massornas entusiasm för socialismen. Detta ledde till att kollektiveringens främsta fördel - förmågan att bygga reservoarer och dammar - kom i dagen, vilket ledde till kampanjen för folkkommuner.

Samtidigt var de "borgerliga" demokratiska revolutionärerna redo att kämpa om makten efter "framgången" för anti-högerrörelsen. De hade blivit kapitalistfarare med en djupt inbäddad privatföretagarmentalitet - omedvetet eller inte - som drevs av den girighet som fanns inbyggd i deras kärnvärden. Hur man skulle dela upp revolutionens frukter till personlig fördel och lägga beslag på lejonparten blev därmed grunden för deras maktkamp.

Samtidigt har många verkliga revolutionärer gjort misstag. Som exempel kan nämnas orealistiska mål för stål- och spannmålsproduktion,³³ och spridningen av gemensamma kök i byarna³⁴. Allt detta

gav partibyråkraterna, som hade förvandlats från ”borgerliga” demokratiska revolutionärer till kapitalistfarare, möjlighet att skapa förödelse, till exempel den ”kommunistiska vinden”³⁵ som utvidgade varje kollektiv redovisningsenhet från några dussin familjer till stads- eller till och med länsnivå.

Orealistiskt höga produktionsmål var knepen, som utfördes genom ”överdrift och skryt” och som särskilt syftade till att höja den egna politiska prestige. Den ”kommunistiska vinden” gjorde det möjligt för byråkraterna att kontrollera mer av samhällets rikedomar och att genom de gemensamma köken plundra frukterna av böndernas arbete, även när det rådde brist på spannmål. Eftersom böndernas måltider i de gemensamma köken var gratis innan bristen började, trodde de högt uppsatta kadren i städerna rodde att de var berättigade till förmånliga leveranser av varor, ännu mer så efter att bristsituationen hade uppstått.

Å ena sidan, efter att korrigeringskampanjen hade avslutats, ökade antihögerrörelsens ”framgång” kraftigt kapitalistfararnas prestige och makt inom partiet, medan Maos röster ofta ignorerades. Å andra sidan, på grund av det förakt som kadren från den ”röda zonen” visade för kadren från den ”vita zonen”, vilket exemplifieras i fallet Gao Gang, kände sig civila kadren som Liu Shaoqi tvungna att öka de skenbara ekonomiska framgångarna för att befästa sin ställning inom partiet. Liu uttryckte därför sin förväntan att den nationella ekonomin ”förmodligen måste gå igenom flera avgörande strider för att ta sig över backkrönet och vinna en avgörande seger, som de tre stora fälttågen under befrielsekriget”.³⁶

Nutida läsare behöver känna till det historiska sammanhanget för de misstag som de sanna revolutionärerna gjorde när de satte upp höga produktionsmål, liksom källan till ”överdrifterna och skrytet”. Vid den här tiden var Kina utsatt för ett otroligt tryck att industrialisera. Å ena sidan, för att försvara sitt nationella oberoende och för att hjälpa en broderlig nations antiimperialistiska kamp, uppnådde Kina, urfattigt och känt som ”Östasiens sjuke man”, oavgjort mot världens arroganta överherre efter andra världskriget i Korea, i sig en häpnadsväckande prestation. Men å andra sidan gjorde Kinas efterblivna industriella bas att kostnaderna för att föra kriget för att motstå USA:s aggression och hjälpa Korea blev orimligt höga. Industrialisering var därför avgörande för att Kina skulle kunna undvika hegemonisk mobbning, utöver behovet av att ta sig ur fattigdom och befria sina bönder, som utgjorde den överväldigande majoriteten av befolkningen, från slitsamt kroppsarbete. Eftersom bönderna utgjorde huvuddelen av Kinas befolkning var landets ursprungliga ackumulation för industrialisering starkt beroende av dem. Ju mer spannmål bönderna kunde omsätta, desto snabbare kunde Kinas industrialisering gå framåt. I och med det gradvisa införandet av 156 sovjetiska biståndsprojekt,³⁷ ökade efterfrågan på spannmål snabbt i takt med den snabba industrialiseringen. Ju mer spannmål en ledare kunde samla in eller köpa, desto större var hans eller hennes bidrag till Kinas industrialisering och desto mer prestige inom partiet fick han eller hon. Detta var det objektiva villkoret bakom de höga produktionsmålen och en viktig faktor bakom drivkraften att ”överdriva och skryta”.

Följaktligen spred sig ett märkligt fenomen över hela landet. Personer med makt inom partiet, inklusive Liu, som tidigare hade motsatt sig kooperativ verkade nu tycka att de var ett bekvämare sätt att kräva spannmål från bönderna. Motiverade av potentiell politisk prestige drev de hårt på för en förhastad kommunisering. Ledare runt om i landet tävlade med varandra på ett orealistiskt sätt om kommuniseringens takt och omfattning, till den grad att vissa toppledare föreslog helt absurda idéer. Liu föreslog till exempel att kooperativ skulle inordnas i militära regementen och att män och kvinnor skulle sova i separata sovsalar.³⁸ Med tanke på att bönderna kunde vara ovilliga att dela med sig av sina rikedomar när de väl blev rika, var det enligt Lius förslag bäst att marschera mot kommunismen medan de fortfarande var fattiga.³⁹ Chen Boda föreslog att varuekonomin, det vill säga marknaderna, skulle avskaffas. Dessa byråkrater, som kanske lät sig ryckas med av de enorma framgångarna under de tio åren efter befrielsen, gick från den ena ytterligheten till den andra. Som

de främsta företrädarna för den utbredda ”överdriften och skrytsamheten” fabricerade dessa byråkrater ”falska nyheter” i kinesiska medier om rekordskördar, vilket ofta blåste upp den faktiska produktionen mer än tiofalt. Under ledning av filosofisk idealism och en världssyn som präglades av universell harmoni drev de den ”kommunistiska vinden” ännu längre.

Det bland byråkraterna rådande systemet att ”bli rik genom befördran”, i kombination med det tragiska slutet för så många av de avskedade kadreerna efter antihögerrörelsen, ledde till att de kadrer eller individer bland massorna som vågade avslöja ”överdrifter och skryt” genom att hålla sig till fakta drabbades av allvarliga konsekvenser. Fenomenet med makthavare på alla nivåer som dolde sanningen för dem ovanför och under blev allt vanligare. Det blev så småningom uppenbart att ju högre upp en tjänsteman befann sig, desto längre bort från verkligheten var deras information. Följaktligen hade Mao inget annat val än att skicka sina pålitliga anhängare och kontorspersonal, inklusive livvakter, till gräsrotterna för att få fram fakta.⁴⁰

Sommaren 1958 insåg Mao och de andra revolutionärerna att läget hade förändrats på ett allvarligt sätt. De motsatte sig därför höga produktionsmål och instruerade pressen att publicera mer jordnära och realistiska rapporter.⁴¹ De höll också möten med ledare på hög nivå för att försöka korrigera vissa missriktade tendenser och element av den ”kommunistiska vinden”. Vid den här tiden fanns det dock en brist på sanna revolutionärer inom partiet som vågade säga sanningen. De flesta inom partiet, som Chen Yun, var kloka och såg till att hålla ryggen fri. De var medvetna om att de höga produktionsmålen var orealistiska, men försvarade dem ändå för att undvika att bli stämplade som högerextremister under viktiga möten. Trots detta var det relativt lätt för revolutionärerna att korrigera de höga produktionsmålen, men det tog längre tid för dem att verkligen känna igen och erkänna den ”kommunistiska vinden” fullt ut. Justeringar av det gemensamma kökssystemet skedde dessutom inte förrän tre år senare.⁴²

Under våren 1959, för att hejda spridningen av ”överdrifter och skryt” och den ”kommunistiska vinden”, kringgick Mao som partiordförande första linjens ledare genom att den 29 april sända ett cirkulär direkt till alla sex nivåer av partiorganisationer (regioner, provinser, prefekturer, län, kommuner och), ända ner till gräsrotskader i kollektiv, med instruktioner om att bortse från orealistiska krav uppifrån. Detta väckte upprördhet bland vissa lokala ledare. Till exempel gick provinsen Sichuan partichef så långt att de vägrade vidarebefordra Maos brev till lägre nivåer i provinsen.⁴³

3. Debatter under Lushankonferensen 1959

Under antihögerrörelsen var kapitalistfarare inom partiet, oavsett om de kom från den ”röda zonen” eller inte, alla på samma sida. Men efter att ha besegrat attacker från högeranhängare utanför partiet var det oundvikligt att de inom partiet skulle börja kämpa om makt och prestige.

Den ursprungliga avsikten med Lushan-mötet var att kritisera misstagen med ”överdrift och skryt” och att övervinna naiviteten hos vänsteristernas ”kommunistiska vind”.⁴⁴

Lushan-mötet var ursprungligen planerat att pågå i endast två veckor. Peng Dehuai, som då var försvarsminister, skrev ett brev till Mao strax innan mötet avslutades. Han var inte nöjd med att mötet avslutades utan att någon ställdes till svars för misstagen 1958.

Av denna anledning förlängdes konferensen med ytterligare två veckor. Det uppstod heta debatter och ofta skrikdueller mellan Peng och hans anhängare kontra den första linjens ledarskap. Alla de ”galna” beteendena under det stora språnget låg utan tvekan till grund för Pengs anklagelse om ”småborgerligt vansinne” mot ledarna i första linjen. Men i stället för att ”bota sjukdomen för att rädda patienten” utnyttjade de Peng-ledda, stridserfarna kapitalistfararna de brister och misstag som

uppdagats under det stora språnget till att inleda en förödande kritik av de mindre erfarna Liu Shaoqi-ledda kapitalistfararna och andra ledare i första linjen.

För att se Lius falang göra bort sig kommenterade Peng överhuvudtaget inte något av de många centralkommittémötena, från dem under det stora språnget till det som hölls strax före Lushan-mötet, där misstag identifierades ett efter ett och åtgärder vidtogs för att övervinna dem. Han försökte sedan skörda prestige på deras bekostnad under Lushan-mötet, och detta orsakade avsevärd ilska bland revolutionärer som leddes av Mao.

Motståndet mot folkkommunerna var det underliggande motivet för dessa kapitalistfarare. Detta skilde dem från Mao, som ständigt försökte bevara kommunernas överlägsenhet och skydda böndernas entusiasm för arbete, vilket senare formaliserades i kollektiv som ”tre nivåer av ägande med arbetslaget som bas”.⁴⁵ Eftersom det inte var tillrådligt att öppet motsätta sig folkkommunerna hävdade Pengs grupp istället att det var deras förhastade genomförande som hade orsakat svårigheterna under det stora språnget.

Det är ironiskt att medan Peng motsatte sig det stora språnget och folkkommunen inom partiet, så fördömde både USA-imperialisterna och de sovjetiska revisionisterna samtidigt det stora språnget, folkkommunerna och den allmänna linjen för socialistiskt uppbygge utanför partiet, och allt detta gav bränsle åt revolutionärernas ilska mot Peng.

Även om Liu Shaoqi svängde från höger till vänster, från sitt motstånd mot kooperativ i början av 1950-talet till sitt stöd för den ”kommunistiska vinden” 1958, fortsatte han att dölja sitt rätta jag som kapitalistfarare. I frågor som huruvida folkkommunerna skulle mobiliseras eller inte, huruvida massrörelser skulle fortsätta eller inte, samt hur man skulle behandla brister och fel som begåtts under en massrörelse, var Lius försvar under Lushan-mötet väl klätt i marxist-leninistisk retorik. Detta stod i skarp kontrast till hans attityd i början av SPKR. Därför var den ledare som Peng motsatte sig vid den tidpunkten inte Liu, som kapitalistfarare, utan en ledare som på ytan var en revolutionär som stödde kooperativ.

När man granskar Lushan-mötet mer än ett halvt sekel senare verkar det innehålla inslag av maktkamp mellan kapitalistfarare och kampen mellan kapitalistfarare och revolutionärer om Kinas väg framåt. Mao betraktade i efterhand den kamp som hade ägt rum vid Lushan-mötet som en klasskamp. Men vid den tidpunkten såg Mao den främst som en återspeglning av klasskampen i samhället på det ideologiska området, och inte som en direkt attack från nyligen uppkomna kapitalister på proletariatet.

4. Klasskampen under de tre åren av svårigheter (1959-1961)

Peng Dehuai avbröt Lushan-mötet halvvägs genom att utmana första linjens ledares auktoritet och förkasta De tre röda fanorna.⁴⁶ Tyvärr ledde dock denna kamp mellan de två klickarna av kapitalistfarare vid Lushan-mötet till att ”överdrifter och skryt” och ”kommunistvindar” blev ännu mer utbredda.⁴⁷ Istället för att övervinna dessa, efter att Peng hade avsatts som försvarsminister,⁴⁸ följde den andra vågen av antihögerrörelse som riktade sig mot personer som Peng i partiet.

Detta sammanföll med tre år i rad av omfattande naturkatastrofer och återbetalning av skulden från Koreakriget till Sovjetunionen. Sammantaget resulterade detta i de tre svåra åren, då människor dog av hunger och svält. Det var utan tvekan den mest tragiska händelsen i den nya republikens historia. Att vara tydlig med dess orsak är en nyckel till att förstå klasskampen mellan proletariatet och kapitalisterna, liksom kampen mellan den socialistiska och den kapitalistiska vägen i Kina.

Högerpropagandan hänförde det stora antalet dödsfall under de tre svåra åren till onormala dödsfall

och bortsåg från det faktum att den relativt höga genomsnittliga dödligheten på 1,8 procent ⁴⁹ (dvs. 1,6 procent, 2,5 procent och 1,4 procent varje år, till skillnad från 1,2 procent 1958) fortfarande var lägre än den normala dödligheten på 2,2 procent under samma period i Indien ⁵⁰. Dessutom skulle samma nivå av naturkatastrofer i andra utvecklingsländer ha orsakat ännu värre hungersnöd och högre dödstal. Avsaknaden av näring och den därav följande försämringen av immunförsvaret orsakade dock ett dödstal som var långt högre än vad som normalt kan förväntas i ett socialistiskt land. Enligt halvofficiell statistik inträffade cirka 10 miljoner onormala dödsfall under dessa tre år, ⁵¹ koncentrerade till provinserna Henan, Anhui, Shandong och Sichuan bland andra. Det var i dessa provinser som "överdrifter och skryt" och "kommunistvindar" var som mest utbredda under det stora språnget. Den lokala effekten av dessa katastrofer kan knappast förstås.

De främsta ledarna, som Wu Zhipu i Henan och Zeng Xisheng i Anhui, var så besatta av sin prestige i partiet att de ignorerade allvarliga naturkatastrofer i sina provinser och, med total likgiltighet för de boendes liv, förfalskade produktionssiffror som presenterades för centralregeringen. När bönderna inte hade någon extra spannmål att lämna över krävde ledarna att få deras foderspannmål - och till och med utsäde - för att uppfylla kvoten som baserades på de rekordskördar som de falskeligen hade rapporterat om, i tron att bönderna hamstrade spannmål. När den verkliga hungersnöden slog till blockerade de nyheter för att skydda sitt rykte och hindrade invånarna från att ge sig av för att hitta mat någon annanstans. När sanningen uppdagades gjorde de de hundratusentals kadreerna i sitt produktionsteam till syndabockar genom att arrestera dem. ⁵² Ändå fick dessa "fascister", som hade en så enorm blodskuld, upprättelse på 1980-talet när Deng Xiaoping kom till makten.

Bortsett från det individuella ansvaret måste man ställa sig frågan varför det var så svårt att stoppa "överdrifterna och skrytet" och den "kommunistiska vinden", varför vissa personer skröt och ljög för att få politiskt inflytande och genom den "kommunistiska vinden" lägga beslag på de rikedomar som tillhörde folket. I den slutliga analysen var kapitalisterna en grupp människor som, i några få individers eller små grupperns intresse, utövade sin makt för att kontrollera socialiserad produktion och distribution. Om de kallades "chefer" eller "partisekreterare" gjorde ingen skillnad. Det blev därmed tydligt att kärnvärdet för dessa människor som anslöt sig till revolutionen var nationell socialism, inte kommunism. Den slutsats som Mao drog den 14 maj 1957, "Vårt parti kommer att förstöras utan korrigeringar", var därför korrekt. Det var detta som var grundorsaken till de tre svåra åren och svälten, inte det stora språnget eller folkkommunen. Endast genom att erkänna kapitalistfararnas natur kan man förstå varför de så hänsynslöst drev fram "överdrifter och skryt" och den "kommunistiska vinden".

Vid den tidpunkten trodde Mao dock inte att de högsta partiledarna verkligen hade för avsikt att slå in på den kapitalistiska vägen. Till en början trodde han att problemet låg i bristande förståelse för de ekonomiska lagarna i ett socialistiskt samhälle, och försökte därför fungera som en guide genom att studera Stalins arbeten om ekonomiska frågor i Sovjetunionen. Efter Lushan-mötet tycktes han se att huvudproblemet låg i bristen på undersökningar och uppmanade därför ledare på alla nivåer att hitta ett område på gräsrotsnivå där man kunde genomföra grundliga undersökningar. Ända fram till konferensen med de sjutusen kadreerna ansåg han fortfarande att bristen på demokratisk centralism inom partiet var den grundläggande orsaken till problemen. Det är därför tydligt att Mao inte var benägen att avfärda dem som hade gjort fel, utan alltid försökte hitta sätt att övervinna svårigheter genom att utbilda och förena sig med de människor som han ansåg hade begått misstag.

Etapp 3. Strider om huruvida kapitalisterna var med i partiet och drev på uppåt eller neråt.(1962- 1966)

Detta var det förberedande stadiet för SPKR.

Konferensen med de sju tusen kadreerna,⁵³ som hölls kring vårfesten 1962, försökte sammanfatta lärdomarna från de tre svåra åren. Kapitalistfararna, med Liu Shaoqi i spetsen, trodde att de hade orsakats av det för tidiga upprättandet av folkskommunerna (vilket också var Pengs anklagelse under Lushan-konferensen!). Han tvingades till självkritik, men inte för den roll han spelat i ”överdrifter och skryt”, och inte heller för att han så starkt drivit på den ”kommunistiska vinden”. Istället avledde han denna ”självkritik” till den centralkommitté som han representerade. Debatten under konferensen handlade främst om huruvida man skulle förlita sig på den kollektiva ekonomin eller på individuella ansträngningar för att övervinna svårigheterna. Även om de tre röda fanorna bekräftades vid mötet, lyckades kapitalistfararna som tidigare hade motsatt sig kooperativ ändå i efterdyningarna använda de tre svåra åren för att förneka kooperativ och driva på för privatisering för att övervinna svårigheterna.

Trots att det var uppenbart att katastroferna orsakats av dessa ledares delaktighet i ”överdrifter och skryt” och den ”kommunistiska vinden”, insisterade de ändå på att använda ”privatiseringskampanjen” för att lösa dem. Genom att förespråka användandet av kapitalistisk logik för att bygga socialismen, avslöjades slutligen dessa kapitalistfarares verkliga avsikter bortom alla tvivel. Om ”privatiseringskampanjen” var det slutgiltiga sättet att övervinna svårigheter, hur skulle det då gå med socialismens överlägsenhet? Det blev uppenbart att den lätta tillgången till böndernas spannmål,⁵⁴ som en större kommun gav, var det främsta skälet till att dessa kapitalistfarare drev på den ”kommunistiska vinden”. Det var alltså ”privatiseringskampanjen” som tvingade Mao att erkänna de utmaningar som dessa kapitalistfarare utgjorde. Han insåg att det fanns en risk för att partiet skulle splittras⁵⁵ och påminde folket om att ”aldrig glömma klasskampen” och fortsatte med att mobilisera den socialistiska utbildningsrörelsen, dvs. rörelsen ”Fyra upprepningar”.⁵⁶

För att ge vägledning om hur den socialistiska utbildningsrörelsen skulle genomföras skickade centralkommittén ut en rad motsägelsefulla riktlinjer, dvs. de inledande ”Första tio punkterna”, de ”Senare tio punkterna” och slutligen de ”Tjugotre punkterna”. Debatterna handlade om att rikta in sig på ledarna i toppen eller småpotatisarna i botten; att främst förfölja de kapitalistfararna inom partiet eller godsägare, rika bönder, kontrarevolutionärer, dåliga element och högermän utanför partiet; att specifikt peka ut kapitalistfarare som huvudmålet för kampanjen eller bara ”korrupta ämbetsmän”.

För att belysa vad som exakt utgjorde den socialistiska vägen, baserad på konkreta förhållanden och hämtad från erfarenheter på gräsrotsnivå, lade Mao 1963 fram parollerna: ”Inom industrin, lär av Daqing; inom jordbruket, lär av Dazhai”, som stod i skarp kontrast till kapitalistfararnas förslag om ” profiten bestämmer” inom industrin och ” strävan efter privatisering” inom jordbruket.

Men för att ”vägleda” den socialistiska utbildningsrörelsen och undvika den direkta striden mellan de två vägarna, skickade Liu Shaoqi sin fru Wang Guangmei att arbeta i en lokal by, och sammanfattade senare ”Taoyuan-erfarenheten”, som var modellen att angripa många för att skydda några få. Utan tillstånd från centralkommittén spreds detta dokument över hela landet. Denna modell, där alla var ”skyldiga tills motsatsen bevisats”, medförde oändligt lidande för gräsrotskaderna. Den förebådade ”ner med allt”-trenden under SPKR.

Ettap 4. Massrörelser och motattacker under SPKR (1966-1976)

SPKR - då folkets stora massor för första gången i mänsklighetens historia i stor utsträckning utforskade hur de skulle kunna utöva sina rättigheter som samhällets herrar i full och genomgripande skala - var oundvikligen en extremt komplicerad politisk rörelse. Dess komplexitet hade förebådats av övergången från korrigeringskampanjen till den anti-högeristiska rörelsen 1957. Eftersom SPKR var den politiska rörelse som hade det bredaste deltagandet och omfattade skolor,

fabriker, gruvor, gårdar och institutioner i hela Kina, var det nödvändigt att alla slags politiska krafter och ideologier uttrycktes med ihärdighet under SPKR. Till exempel, var diskussionen som förespråkade att socialismen skulle störtas en diskussion inom eller utanför partiet? Var det bättre att förlita sig på och mobilisera massorna eller att "ledsaga" massorna för att lösa problemen under socialismen?

Massrörelsens huvudinriktning under SPKR var ett förkastande av antihögerrörelsens mål, linje och politik, men ändå höll kapitalistfararna fast vid dem hela tiden. Slutet på SPKR utlöste en lavin av så kallad "scar"-litteratur som fördömde Mao-erans metoder. I själva verket var det dock främst kapitalistfararnas metoder som fördömdes, eftersom de avsiktligt smälte samman två olika typer av motsättningar. Efter att kapitalistfararna kommit till makten ändrade de sig och skyllde de brott som de begått under SPKR på SPKR självt, samtidigt som de uttryckte stor "sympati" för de eliter som de hade förtryckt under SPKR.

Därför har klasskampen sina lagar även under proletariats diktatur. Den kunde inte dikteras av någon "övergripande" plan, hur välformulerad den än må vara. Mao och andra revolutionärer kunde bara göra det bästa av situationen. En oväntad explosion av fraktionsbildning inom arbetarklassen, tillsammans med ett envist motstånd från kapitalistfararna, förändrade avsevärt de kort som revolutionärerna hade i sina händer, så att säga. Även om byråkratiska privilegier - där befordran gav högre lön och förmåner medan degradering hade motsatt effekt - avskaffades under SPKR, kom denna reform lite för sent, eftersom klasskiktet redan hade bildats. Utbrottet av fraktionism som nästan spårade ur underströk arbetarklassens omognad, och det beslutsamma motståndet från kapitalistfararna avslöjade omfattningen av degenerationen inom förtruppen. Detta var de två grundläggande orsakerna till SPKR:s tragiska upplösning.

På grund av begränsningar i utrymme och tillgång till material kan denna artikel bara göra en preliminär skiss eller kontur av SPKR, men vissa lagar för klasskampen framträder.

1. Mobilisering för SPKR: "Cirkuläret från den 16 maj"

Med tanke på att den socialistiska utbildningsrörelsen misslyckades med att ta itu med kärnfrågan om vilken väg som förespråkades av ledare på alla nivåer, blev det tydligt att en uppifrån-och-nedstrategi för att lösa denna fråga var omöjlig. I slutändan kunde uppgiften att bland makthavarna skilja mellan revolutionärer och kapitalistfarare, liksom mellan hårdnackade revisionister och oavsiktliga kapitalistfarare inom partiet, bara lösas genom att förlita sig på, ha förtroende för och mobilisera massorna. Vid det laget hade det blivit uppenbart att många ledande positioner på alla nivåer inom partiet, regeringen och armén var besatta av kapitalistfarare av olika schatteringar. För att undvika en upprepning av svängningen från korrigeringskampanjen till antihögerrörelsen 1957, var Mao tvungen att förena sig med de flesta av partiets kadrer, särskilt politbyråmedlemmarna; å andra sidan var han tvungen att driva fram SPKR:s dagordning genom att utnyttja motsättningarna bland kapitalistfararna för att bekämpa dessa en i taget.

Förutom de fyra upprepningsaktionerna genomförde revolutionärerna därför också en omfattande aktion för att förkasta den feodalism, kapitalism och revisionism som länge hade genomsyrat landets kultur och konst - särskilt operan "Hai Rui avsatt från sitt ämbete" nämndes som en måltavla för kritiken.⁵⁷ Kapitalistfararen Peng Zhen, som var en mästare på att smutskasta och karaktärsfördöma sina motståndare, blev framträdande vid den här tiden. Han utarbetade den så kallade "februariskissen"⁵⁸ för centralkommittén, som begränsade förkastandet av kultur och konst till akademiska diskussioner, för att undertrycka massornas deltagande i denna rörelse.

Under påtryckningar från revolutionärer kunde kapitalistfarare inom partiet inte öppet förespråka

den kapitalistiska vägen. I maj 1966 höll de högsta partiledarna i Beijing ett utvidgat möte med politbyrån enligt Maos direktiv från Shanghai.

De antog enhälligt ”16 maj-cirkuläret” som kritiserade ”februariutkastet” där det senare försökte begränsa rörelsen till endast akademiker, och lanserade därmed officiellt SPKR. Men en strid, som i korrektionskampanjen gentemot antihögerrörelsen 1957, var dock oundviklig.

2. Att väcka eller undertrycka massorna

Även om cirkuläret från den 16 maj hade publicerats var det fortfarande en utmaning att exakt veta hur massorna skulle väckas. I slutet av maj uppmärksammades Mao på en affisch med stora bokstäver, skriven av en grupp lärare under ledning av Nie Yuanzi vid filosofiska institutionen, som kritiserade partikommittén vid Pekinguniversitetet. Efter att ha fått order om att publicera den i radiosändningar och pressen började folk inom högre utbildning och andra institutioner att följa efter och kritisera vissa misstag som deras respektive ledare hade gjort. Under förevändningen att ”stärka partiets ledarskap” skickade Liu Shaoqi och Deng Xiaoping i all hast ut en rad nya arbetsgrupper till alla högskolor och universitet för att ersätta de tidigare arbetsgrupperna från de fyra uppretningsaktionerna. Vid den tiden hade kritiken mot kapitalistfarare ersatts av slagordet ”Sopa bort alla monster och demoner!” efter ledaren i People's Daily med samma namn den 1 juni 1966. Under de drygt 50 dagarna från början av juni till mitten av juli ägde en upprepning av 1957 års antihögerrörelse rum. Enbart i Peking stämplades tiotusentals lärare och studenter vid olika universitet och högskolor som ”högerextrema” eller ”aktiva kontrarevolutionärer”. När Mao återvände till Beijing i mitten av juli frågade han ilsket: ”Vem undertryckte studenternas rörelse? Bara krigsherrarna i norr. De som undertrycker studentrörelsen kommer inte att få ett bra slut!” Han tillade sedan: ”Den grundläggande skillnaden mellan kommunistpartiet och nationalistpartiet är om man ska skydda eller förtrycka folket!” Han inledde en kritik av Liu Shaoqis och Deng Xiaopings ”borgerligt reaktionära linje”⁵⁹ för att undertryckande av massrörelserna.

I slutet av maj organiserade också en grupp studenter från den till Tsinghua-universitetet anslutna gymnasieskolan i hemlighet den första gruppen rödgardister, inspirerade av cirkuläret från den 16 maj. Dessa barn till högt uppsatta tjänstemän hade upplevt svåra konflikter med det arbetslag som ansvarade för deras skola. Deras upproriska anda spred sig snart till andra skolor i Beijing, där grupper av rödgardister snabbt växte fram. Eftersom det var barn till högt uppsatta tjänstemän som först hade organiserat dessa röda garden, motsatte sig inte makthavarna dem till en början. Rödgardisterna vid den till Tsinghua universitetet anslutna gymnasieskolan skrev ett brev till Mao i slutet av juli och fick hans villkorliga stöd.

Mao var emot social detaljstyrning uppifrån och ner. I stället respekterade han massornas initiativförmåga och kreativitet. Han såg i rödgardisterna en energisk och spontan massorganisation utanför den styrande partibyråkratin som hade en enorm potential. Han insisterade därför på att träffa miljontals rödgardister över hela landet vid åtta tillfällen inom loppet av några månader. Detta drev rödgardiströrelsen framåt över hela landet i en storslagen och spektakulär skala. Genom rödgardisternas massiva nätverksarbete, som underlättades av gratis tågresor överallt i Kina, för att sprida SPKR:s ”lågor” över hela landet, bröts eller spreds de lokala partiorganens monopol på information och auktoritet över hela Kina. Detta uppmuntrade massorna att i stor utsträckning och på djupet delta i SPKR:s kamp genom självutbildning och självbefrielse.

Medan de revolutionära massorna var upptagna av SPKR och en flod av ”fria åsiktsyttringar och affischer med stora bokstäver”, fortsatte kapitalistfararna att skydda sina ryggar. För att visa vilka ”sanna revolutionärer” de var, och på så sätt avleda kampens huvudmål från dem, förespråkade de parollen ”Krossa den döende fienden”.⁶⁰ De instruerade sedan Byrån för allmän säkerhet i städerna

att ge adresser till personer som regeringen hade klassificerat som ”kapitalister, godsägare, rika bönder, kontrarevolutionärer, dåliga element och högeranhängare” till vissa lojala rödgardister⁶¹ och massorganisationer. Med denna paroll som ledstjärna plundrade sedan fanatikerna dessa människors hem och massakrerade till och med vissa familjer, vilket ledde till den blodiga ”Röda augusti”.⁶²

3. Att gripa makten: januaristormen

I takt med massrörelsens uppsving började SPKR expandera från skolor till fabriker och gruvor. Så småningom började vissa arbetare ifrågasätta sina lokala ledare genom affischer med stora bokstäver. Men till skillnad från studenter och intellektuella litade de flesta arbetare vid den här tiden på och värdesatte den nya regimen, och många kände en stark känsla av tacksamhet. De insåg inte vikten av att försvara sin rätt att bestämma över sina egna angelägenheter och tvivlade därför på motivationen hos de arbetare som hade vågat kritisera sina ledare. Dessa rebellarbetare förtrycktes följaktligen av sina arbetsenheter genom massiva affischer som motsatte sig dem, och var därför medvetna om vikten av att bli organiserade.

I november 1966 organiserade en grupp rödgardister från Beijing en expedition söderut till Shanghai. Några av dem hjälpte sina upproriska arbetskamrater att bilda Shanghais arbetarrevolutionära rebellers högkvarter. Ledningen för Shanghais kommunala partikommitté avvisade inbjudan att delta i grundningskonferensen för arbetarnas högkvarter. Av rädsla för repressalier valde nästan 10.000 upproriska arbetare att rätta till orättvisor i Beijing och gick därför ombord på olika tåg norrut. De stoppades dock omedelbart och en grupp blev strandsatt på en liten station som hette Anting nära Shanghai. Några arbetare stoppade sedan andra tåg på väg norrut, vilket orsakade en tillfällig blockering av den viktigaste nord-sydliga järnvägspulsådern vilket förvånade centralregeringen. Zhang Chunqiao fick i uppdrag att hantera händelsen. Efter att ha diskuterat med nästan 10.000 upprörda upproriska arbetare som samlats i Anting i över 16 timmar i iskallt duggregn för att övertyga dem om att återvända till Shanghai, insåg Zhang att det enda sättet att lösa problemet var att gå med på arbetarnas krav. Det enda alternativet var att kalla in armén. Sanningens ögonblick som testar en revolutionär hade kommit! Zhang sade senare att han inte kunde tro att det fanns så många kontrarevolutionärer bland Shanghais arbetare. Eftersom han inte kunde få centralkommitténs godkännande i förväg, och trots att han riskerade att förstöra sin politiska framtid, gick Zhang med på arbetarnas krav och godkände Shanghais arbetarrevolutionära rebellers högkvarter. Efter att ha lagt över ansvaret för hela händelsen på Shanghais kommunala partikommitté fick han arbetarnas stöd och krisen löstes. Från och med då blev Zhang Chunqiao en nagel i ögat på de hårdnackade kapitalistfararna och gick en riskabel balansgång mellan de två oförsonliga fraktionerna.

Efter händelsen berömde Mao Zhang Chunqiaos beslut. Detta väckte stor förbittring hos Shanghais partikommitté, som beslöt att bilda sin lojala grupp, ”Scharlakansröda armén”, för att slåss mot rebellerna. De trodde att de genom att förvärpa situationen skulle kunna tvinga partiets centralkommitté att kapitulera. Gruppen uppmuntrade arbetare i nyckelindustrier, t.ex. järnvägsavdelningar och hamnarbetare, att lämna sina arbeten och resa till Beijing, vilket rebellerna tidigare hade försökt göra. På så sätt hotade de med att stoppa Shanghais el-, vatten- och transportförsörjning.⁶³ Denna öppna demonstration av makthavarnas ansvarslöshet när de bortsåg från de ödesdigra konsekvenserna av en så drastisk åtgärd gjorde rebellerna arga. För att säkerställa SPKR:s framsteg och folkets välbefinnande i Shanghai upprättade rebellerna därför det så kallade ”Fronthögkvarteret för att greppa revolutionen och främja produktionen”, som tog över de administrativa avdelningarna i kommunstyrelsen. Mao var mycket medveten om att detta innebar ett maktövertagande, och ”januaristormen” började därmed.

4. Utbrott av fraktionsbildning: fullskaligt inbördeskrig hotar

Även om regeringsmakten på andra orter och befälskedjorna i fabriker och gruvor på annat håll begränsades avsevärt av de studerande rödgardisternas och de upproriska arbetarnas radikala aktioner, hanterade makthavarna inte SPKR på samma sätt som Shanghais partikommitté gjorde - det vill säga genom att helt enkelt kasta upp händerna. Rebellernas maktövertagande på dessa platser var därför mycket svårare. Ställda inför flodvågor av massrörelser byggde lokala makthavare över hela landet snabbt upp lojalistiska organisationer för att bekämpa rebellgrupper. De senare, under tiden, förtärdes av fraktionsstrider och splittrades följaktligen snarare än förenades i sin kamp mot de kapitalistfararna. Detta gjorde deras maktövertagande alltmer komplicerat, och på många platser tog fraktionerna gradvis till väpnade konflikter i allt större skala.

Bakom dessa väpnade konflikter låg inte bara provokationer från lokala makthavare, som de s.k. "Miljonhjältarnas" Wuhan-lojalister, som genomförde väpnat förtryck av rebeller våren 1967,⁶⁴ utan också den djupt rotade småborgerliga fraktionism som fanns bland de breda folkmassorna,⁶⁵ vilket framgick av "Hundradagarskriget"⁶⁶ mellan "Jinggangbergets-" och "Fjortonde april-" fraktionerna i Tsinghua .⁶⁷

De flesta lokala makthavare var utan tvekan kapitalistfarare av olika schatteringar, men inte i den utsträckning att de var hårdnackade. De njöt instinktivt av sina privilegier och ogillade massornas övervakning. De såg sig själva som sanna revolutionärer som var helt hängivna hårt arbete, och de var misstänksamma mot människor som motsatte sig dem och misstänkte deras motiv för att göra det. De kan till och med ha trott att deras motståndare var klassfiender, vilket rättfärdigade deras skoningslösa användning av diktaturens instrument när de hanterade sina politiska fiender. För att bevaka sina personliga intressen bortsåg de helt från behovet av att korrekt identifiera och hantera de två olika typerna av motsättningar. Allt detta återspeglade småborgerlig fraktionism inom partiet, som i kombination med den bland massorna skapade en grogrund för väpnade konflikter runt om i landet. Istället för en stor enighet bland rebellerna om att ta den politiska makten utvecklades därför saker och ting snabbt och blev nästan ett regelrätt inbördeskrig.

I efterhand kan man konstatera att efter att ha lyckats mobilisera massorna var fraktionismen den näst största stötestenen för SPKR:s framsteg. Framväxten av lojalister och deras användning av våld för att krossa alla rebeller som vågade kritisera ledarna underströk proletariats omognad. Dessa lojalisters handlingar berövade därför direkt proletariats dess rätt att vara samhällets herrar.

Kontrasten mellan två representativa städer är ganska avslöjande. Både Shanghai och Wuhan var stora industristäder. I Shanghai bestod arbetarna mestadels av personer från flera generationer, med en lång tradition av revolutionär kamp. Arbetare från Wuhan, å andra sidan, var mestadels första generationens industriarbetare med uttalade småborgerliga egenskaper, vilket avslöjades under kampen för att ta makten. Till exempel bestod "Arbetarnas högkvarter" i Wuhan huvudsakligen av arbetare från stora tunga industriföretag, som såg ner på "Rebellarbetarnas högkvarter", vars huvudsakliga sammanslutningar var arbetare från små och medelstora lätta industrier.⁶⁸ Som ett resultat härav misslyckades alla försök av rebellarbetarna i Wuhan att gripa makten på grund av bristande solidaritet, vilket gav möjligheter för lojalistiska motattacker. Detta fenomen var inte påtagligt i Shanghai. Arbetarna där var från början starkt emot fraktionsbildning. Till exempel insisterade rebelledaren Wang Hongwen på att alla lojalistiska arbetare som ändrade ståndpunkt skulle få ansluta sig till rebellerna och integreras.⁶⁹ Wuhan-rebellerna var däremot jämförelsevis långsamma att mogna.

Inte bara arbetarna utan också kadren i de två städerna var slående olika. Både Zhang Chunqiao och Wang Renzhong⁷⁰ var biträdande chefer för den centrala gruppen för kulturrevolutionen⁷¹, men deras uppträdande var helt motsatt. Den förre motsatte sig bestämt fraktionsbildning bland arbetarna, medan den senare var en mästare på att få arbetarna att slåss sinsemellan. I Shanghai

fanns ett stort antal kadrer på alla nivåer, till exempel Ma Tianshui, som ledde Shanghais industrier och stödde rebellerna. I Wuhan fanns det däremot ett stort antal kadrer på alla nivåer som envist gjorde motstånd mot SPKR och alla rebeller, vilket representerades av befälhavaren Chen Zaidao i Wuhans militärregion och guvernören Zhang Tixue i Hubei-provinsen. Den världsberömda händelsen den 20 juli 1967 (då en grupp soldater stormade det hus där Mao vid den tiden bodde i Wuhan och kidnappade en representant som skickats från partiets centralkommitté för att lösa konflikter mellan olika fraktioner) visade hur starkt motståndet var bland kadrer på alla nivåer inom det lokala partiet, regeringen och militären.⁷²

5. Bekämpning av fraktionsbildning: bildandet av revolutionära kommittéer

Under perioden från kampen för att gripa makten i början av 1967 till öppnandet av den 9:e partikongressen i april 1969 koncentrerade revolutionärerna all sin energi på att tämja fraktionismens löpeld och förhindra att den eskalerade till ett regelrätt inbördeskrig. Genom att främja ”tre-i-en”-revolutionära kommittéer, som bestod av representanter för massorganisationer, representanter för armén som ingick i ”Stödja vänstern”-gruppen⁷³ och vissa kadrer som inte längre var åsidosatta - och efter ansträngande försök att slå samman olika rebellfraktioner - lyckades man utåt sett återuppbygga lokala parti- och regeringsinstitutioner. Detta bidrog till att lugna ner fraktionsstriderna och de väpnade konflikterna i hela landet.

Ställda inför den fraktionsbildning inom folket som oundvikligen uppstår i varje massrörelse, antog kapitalistfarare och proletära revolutionärer fundamentalt olika förhållningssätt. Kapitalistfarare var bra på att manipulera massorna. De drev fram de grupper som passade deras syften men visade ingen nåd när de undertryckte dem som inte gjorde det. De oupphörliga väpnade konflikter som förekom på så många platser var ett direkt resultat av detta tillvägagångssätt. Revolutionärer försökte däremot med alla medel att stärka massorna. I stället för att utöva öppet förtryck uppmuntrade de dem som kämpade på rätt sida och kritiserade, utbildade och försökte övertyga dem som var på fel sida.

Det var kanske den väpnade konflikten i Shanxi-provinsen som varade längst av alla i hela landet. Orsaken var den långvariga dispyten mellan ”de röda rebellernas allmänna sambandskontor”, som leddes av Liu Geping, chef för Shanxis revolutionära kommitté, och ”de röda rebellernas sambandskontor”, som leddes av Zhang Riqing, vice chef för Shanxis revolutionära kommitté och andre politiske kommissarie i Shanxis militärregion. Den förra tenderade att stödja rebellerna, medan den senare stod mer bakom de konservativa. För att låna Wu Si:s analys: ”Saken med fraktioner är att när de väl har bildats får de ett eget liv och en egen drivkraft. Den ursprungliga orsaken blir dämpad och av liten betydelse. Oavsett vilka skillnader det kan finnas på ytan mellan de olika sidornas åsikter eller slagord, har var och en blivit ett påtagligt objekt som påverkar position, intresse, framtidsutsikter och till och med liv och död för en grupp levande människor. På långt håll kan vi se två motsatta grupper som tävlar med varandra, och ingen av dem viker en tum. Ju större hotet från den andra sidan är och ju fler liv som går förlorade, desto mer enade blir de. Ju mer enade de är, desto mäktigare blir de och desto större blir hotet mot den andra sidan. Detta kommer att leda till att den hotade sidan att bli mer enad och därmed mer kraftfull. På så sätt bildas en ond spiral, som kan sägas vara oberoende av människans vilja.”⁷⁴ Till slut hade partiets centralkommitté inget annat val än att byta ut de två huvudledarna, som befann sig i ett dödläge, och sätta stopp för mer än två års väpnade konflikter.

För att få bukt med fraktionsbildningarna inledde partiets centralkommitté efter den 9:e partikongressen 1969 en landsomfattande rörelse för att ”rena klassleden” och arresterade personer som påstods vara inblandade i ”16 maj-gruppen”.⁷⁵ 1970 genomförde den återigen en ”en-strejk, tre-antikampanj” (strejk mot kontrarevolutionära element, mot stöld och förskingring, mot profitmakeri och mot slöseri och överflöd). Men som i alla byråkratier fanns det sätt att kringgå all politik som

styrdes uppifrån. Kapitalistfararna, både hårdnackade och omedvetna, tog tillfället i akt efter att ha återfått sina officiella positioner inom de revolutionära kommittéerna att vända rörelsens spjutspets mot de rebeller som tidigare hade motsatt sig dem. I den hämndlystna motattack de inledde arresterades grupper av rebelledare eller fängslades under olika förevändningar och några avrättades till och med på fläcken.

6. Partipolitik: Lin Biao-incidenten

Lin Biao-incidenten⁷⁶ innebar ett nära nog dödligt slag för revolutionärerna. Det råder ingen tvekan om att SPKR inte skulle ha kunnat genomföras utan stöd från militären, dvs. statens våldsinstrument. Exakt vilken klass, vilken linje och vilken väg ett sådant instrument för statligt våld stod för i striderna om två linjer och två vägar inom partiet var alltid den mest avgörande frågan. Lin Biao-incidenten avslöjade proletariats diktators akilleshäla.

Jämfört med de kapitalistfararmisstag som ledare och kadrer på alla nivåer i parti- och regeringsorgan i allmänhet gjorde, var de som var uppenbara i de byråkratiska privilegierna inom armén de allvarligaste och föremål för minst övervakning av massorna. Militären var därmed den mest sannolika bastionen för kapitalistfarare. 20 juli-incidenten 1967 hade avslöjat det starka motståndet inom militären mot SPKR, medan Lin Biao-incidenten avslöjade graden av antagonism mot den bland de högsta militära befälhavarna.

Militära generaler som Lin Biao tolererade och välkomnade till och med attacker mot parti- och regeringsledare som Liu Shaoqi, som inte hade någon stridserfarenhet. Detta var särskilt fallet efter att ett stort antal armérepresentanter gått med i de ”tre-i-en” revolutionära kommittéerna och militära befälhavare gått in i partiets och regeringens maktorgan på alla nivåer - allt detta gjorde att den 9:e partikongressen liknade ett toppmöte för en ”militärregim”. ”Vad är nästa steg” blev fokus för diskussioner mellan revolutionärer och kapitalistfarare av alla schatteringar. De hårdnackade kapitalistfararna, representerade av Lin Biao, såg inte SPKR som något annat än en rörelse genom vilken man kunde byta ledare. Av SPKR:s tre uttalade uppdrag: att ”kämpa, kritisera och förändra”, tänkte de på ”förändring” i samband med ett byte av dynastier. De förespråkade därför att det tidigare systemet skulle återställas utan andra förändringar än personliga, eftersom de varken motsatte sig byråkratiska privilegier eller accepterade massornas övervakning, och var till och med fientligt inställda till tanken på att fortsätta revolutionen. Allt detta blev uppenbart i striderna om innehållet i den politiska rapporten från den 9:e partikongressen, i striderna om huruvida presidentposten skulle återinföras eller ej och i skissen till projekt 571.⁷⁷

7. Dödläget mellan kapitalistfarare och revolutionärer

Revolutionärernas styrka hade försvagats avsevärt av ihållande fraktionsbildningar och väpnade konflikter runt om i landet, och Lin Biao-incidenten var ytterligare ett hårt slag. Högsta prioritet vid denna tidpunkt var att stärka enigheten inom vänstern, fokusera på de viktigaste motsättningarna, undvika att kämpa mot angrepp från alla håll och vinna över den stora grupp kadrer och intellektuella som hade begått kapitalistiska misstag men var villiga att ändra sig.

I stället gjorde många revolutionärer genom kampanjen ”Kritik av Lin Biao och Konfucius” misstag som berodde på vänsterns naivitet genom att inta en ”anti-höger”-hållning till områden som ekonomi, kultur och utbildning. När de till exempel stötte på olika åsikter om den ekonomiska politiken, liksom på brister och misstag i litterära verk, överdrev de andras misstag och sänkte sig nästan till nivån för smutskastning, karaktärsmord och skällsord när de hade att göra med människor som inte höll med dem. Detta beteende isolerade effektivt de revolutionära leden.

Mao kritiserade följaktligen de fyra toppledarna, som blev kända som ”De fyras gäng”. Även om

Shanghai ledde nationen inom alla arbetsområden, saknade revolutionärerna som kom från Shanghai, till exempel Wang Hongwen, erfarenhet av att styra landet. När de konfronterades med stridsfarna armégeneraler kunde de inte uppstå mycket slagkraft.

Eftersom syftet med SPKR inte var att "förfölja människor" utan att utbilda dem, fanns det ingen anledning att inte återinsätta kadrer som Deng Xiaoping - som var begåvad, kapabel och hade svurit på att "aldrig ändra utslaget" av SPKR - i sitt arbete. Detta var bakgrunden till Deng Xiaopings comeback.

Strax efter att Deng åter utsetts till en ledande position började han gradvis undergräva SPKR:s resultat under alla möjliga förevändningar. Han marginaliserade de kadrer som stödde SPKR och de rebellrepresentanter som framträdde under SPKR, återtog den makt som tidigare hade tagits och återinsatte gamla ledande grupper runt om i landet utan att först hålla massdiskussioner och få folkets godkännande. I namn av att bekämpa fraktionism riktade han in sig på "De som framhärdate i att driva fraktionella krav." "Ersätt, förkasta eller fördöm dem efter behov"⁷⁸ var hans stridsrop när den gamla ordningen skulle återställas.

Vid den här tiden hade Deng Xiaopings lömskt dubbelsidiga benägenhet att säga en sak och mena en annan avslöjats i viss mån. Även om han kraftfullt förespråkade ekonomisk utveckling som nyckeln till allt, vägrade han att lära sig mer om eller främja de nationellt bästa metoderna som fanns i Shanghai.⁷⁹

Som svar på motattacker från de hårdnackade kapitalistfararna som Deng representerade, lanserade revolutionärerna en kraftlös kampanj "Motarbeta högeravvikelser och upphävande av tidigare beslut", vars skenbara kraft bara var ylig. Trots att Deng ännu en gång avsattes från sin post, på grund av trötthet från fraktionsstrider, hade partiets, arméns och folkets känslor påverkats av kapitalistfararna. Omedvetna kapitalistfarare ställde sig dessutom nästan helt och hållet på samma sida som de inbitna i det lägret. Revolutionärerna var därmed fångade i en aldrig tidigare skådad isolering, vilket tydligt demonstrerades av 5 april-incidenten 1976 i samband med de traditionella aktiviteterna på minnesdagen efter Zhou Enlais död.

8. Seger för de kapitalistfararna

Mindre än en månad efter Maos död genomförde de hårdnackade kapitalistfararna en statskupp och proletariats diktatur "krossades i ett enda slag". Ett stort antal revolutionärer runt om i landet arresterades." Men på grund av arbetarklassens hårda motstånd - i synnerhet folkets nästan landsomfattande motstånd 1989 - tog det den nya härskande kapitalistklassen mer än 20 år att slutföra Kinas kapitalistiska återuppbyggnad, vägledd av teorin att "korsa floden genom att känna efter stenarna".

Under de senaste fyra decennierna har myndigheterna antingen grovt förvrängt eller förtigit SPKR:s verkliga historia. De skyller de monstruösa brott som begåtts av anti-SPKR-krafter på SPKR självt. Detta är lika löjligt som att skylla brotten i Nanjingmassakern på det antijapanska kriget. Enligt deras logik skulle det utan SPKR inte ha funnits någon rörelse för "eliminering av de fyra stereotyperna"⁸⁰ eller några omfattande väpnade konflikter mellan olika fraktioner. På samma sätt, utan det kinesiska folkets motståndskrig mot den japanska aggressionen, det vill säga om det kinesiska folket hade varit villigt att låta sig erövrats av japanska imperialister, skulle japanerna inte ha behövt slösa vapen och kulor på massakern på kineser i Nanjing. Men där det finns förtryck kommer det med nödvändighet att finnas motstånd, vilket oundvikligen leder till mer förtryck. Att skylla förtryckarnas brott på dem som vågar göra uppror är att förväxla rätt och fel och att ställa sanningen på huvudet.

Detsamma gäller för SPKR. När revolutionärer försökte väcka massorna som helhet, uppmanade kapitalistfararna grupper av rödgardister under ledning av prinsungar att plundra människors hem och slå sönder antika kulturföremål; och när revolutionärer stödde rebeller i att ta över kapitalistfararnas makt, provocerade de senare fram fraktionskonflikter bland massorna. Kapitalistfarare begick flera missgärningar under SPKR, men lyckades ändå komma undan ostraffade efteråt. De hade full kontroll över medierna och skyllde alla missförhållanden på SPKR självt. I dag förväntar sig barnen och släktingarna till dem som dödades eller vars egendom konfiskerades under SPKR, liksom till de rebeller som fängslades i dess kölvatten och falskeligen anklagades för alla möjliga brott, rättvisa. De vill att de ansvariga ska ställas till svars för sina brott. De kräver dessutom en tydlig rapport om vad som verkligen hände under SPKR, om vem som anstiftade väpnade konflikter mellan olika fraktioner och beordrade till exempel ”krossa och ta” råder. Eftersom SPKR:s sanna historia är en källa till problem och oro för de nuvarande myndigheterna fortsätter de dock att hålla fast vid metoden ”att hålla sig till generaliseringar snarare än att gräva efter detaljer” för att dölja sina brott. Anledningen till att SPKR fortfarande är ett förbjudet ämne understryker just myndigheternas utstuderade undvikande av sanningen i frågan.

9. Analys av SPKR:s undergång

Sedan de hårdnackade kapitalistfararna kom till makten har proletariats diktatur störtats och kapitalismen återinförts. SPKR nådde således inte upp till sitt förväntade mål. I denna mening misslyckades den.

När det gäller orsakerna till misslyckandet tror teoretiker som betonar ”objektiva faktorer”, i stället för att peka ut de misstag som revolutionärerna gjorde, att det berodde på kapitalisternas överlägsna styrka, den småskaliga produktionens dominans, förekomsten av borgerlig rätt och de tre huvudskillnaderna (städer kontra landsbygd, industri kontra jordbruk och intellektuellt kontra manuellt arbete), den imperialistiska blockaden och annat.

Allt detta var sant. Men revolutionärerna måste också ta hänsyn till de subjektiva faktorerna bakom SPKR:s misslyckande.

För det första var revolutionärerna sena med att identifiera kapitalistfararna;⁸¹ därför förespråkade de inte åtgärder i tid för att förhindra deras uppkomst. Till exempel avskaffade revolutionärerna varken byråkratiska privilegier eller införde effektiv övervakning från massornas sida före SPKR, och framför allt lyckades de inte förhindra händelser som övergången från korrigeringskampanjen till antihögerrörelsen 1957.

För det andra var maktfördelningen mellan lokala myndigheter och massorganisationer oklar under SPKR. Därför gjordes två oundvikliga ”misstag” under SPKR: det ena var att iscensätta en revolution utan ledning av de lokala partikommittéerna (även om massorna annars inte skulle ha kunnat mobiliseras); det andra var att upplösa alla massorganisationer utom den i Shanghai (men ett regelrätt inbördeskrig skulle annars ha brutit ut). Dessa oundvikliga ”misstag” var unika för den första SPKR, och berodde helt och hållet på bristen på erfarenheter.

För det tredje var det mest grundläggande problemet den utbredda fraktionsbildningen. Det vill säga, proletariats omognad var nyckeln till SPKR:s tragiska undergång. På ytan berodde den direkta orsaken till SPKR:s fall på kapitalistfararna som tillskansade sig partiets ledarskap och tog över statsmakten. Det var de som efter 1949 gradvis förvandlades till hårdnackade kapitalistfarare. Men nyckeln till varför revolutionärer inte kunde förhindra detta resultat under SPKR ligger i fraktionsbildningen bland arbetarklassens gräsrotter. En stor del av de arbetande massorna, partimedlemmarna och kadreerna hade en viss klassmedvetenhet, men plågades av sin egen småborgerliga fraktionism. Alltför ofta utgick de inte från klassintressen, vilket skapade gott om

utrymme för hårdnackade kapitalistfarare att underblåsa oroligheter.

Shanghais framgångar under SPKR var de största i hela landet, och staden var den minst drabbade av fraktionsmakeri. Shanghais arbetare var också de enda som övervägde att använda vapen för att göra motstånd mot kuppen 1976. Men det var i alla händelser omöjligt för majoriteten av Shanghais arbetare att förutse sitt öde när kapitalistfararna kom till makten, och följaktligen inte heller möjligt för dem att ta en sådan risk genom att göra uppror.

På andra ställen försvårade fraktionsbildningar varje objektiv analys av klassintressen. Officiella utnämningar tenderade att baseras på vänskapskorruption snarare än på meriter. Det blev därmed svårare att skilja mellan de två olika motsägelserna. Som en följd av detta kunde grova överdrifter, smutskastning, karaktärsdåd, skällsord, påhitt och många andra smutsiga knep användas mot fraktionsmotståndare, dvs. att behandla dem som fiender. Det var således omöjligt att ena folket så länge fraktionsväsendet regerade.

För att enas måste det finnas begränsningar på alla sidor. Alla parter strävanden och intressen måste beaktas; att lägga lika mycket skuld på alla parter eller släta över skillnader kan inte lösa fraktionsmakeriet. I stället är kritik och självkritik, som i Yan'ans korrigeringsrörelse, den enda framkomliga vägen för att bygga solidaritet. Enighet kan endast uppnås genom en gemensam förståelse. Därför bör människor tillåtas att göra misstag och få möjlighet att rätta till dem. Naturligtvis är detta lättare sagt än gjort. I detta avseende skapade Antihögerrörelsen ett förödande prejudikat.

När allt kommer omkring var de flesta kapitalistfarare inte hårdnackade kapitalistfarare. Subjektivt sett försvarade de proletariats diktatur. Men på grund av avvikelser i förståelsen tillmätte de massornas övervakning liten betydelse. Påverkade av en djupt rotad mentalitet av privat företagsamhet försökte de instinktivt att skydda sina byråkratiska privilegier. Sådana omedvetna kapitalistfarare provocerade fram de flesta av de väpnade konflikterna mellan fraktioner som ett resultat av olämplig hantering av motsättningar inom folket. Dessutom kunde motsättningarna mellan revolutionärer och dessa omedvetna kapitalistfarare, om de hanterats korrekt, ha betraktats som motsättningar inom folket.

Det är uppenbart att mat bara kan ätas en tugga i taget, att strider bara kan utkämpas en efter en och att problem bör lösas ett efter ett beroende på relativ betydelse eller brådska. På samma sätt måste de proletära revolutionärerna fundera över hur de skulle kunna ena och utbilda majoriteten av kadren och massorna. De kunde inte starta attacker i alla riktningar. De rebeller och ”De fyras gäng” som inte insåg detta begick vänsteristiska misstag genom att göra sina angrepp alltför breda. Detta framgick tydligt av Maos hantering av 20 juli-incidenten. Medan Lin Biao ville använda detta fall för att ”göra väsen av sig”, försökte Mao upprepa gånger rädda de kadrer som hade begått misstag.⁸²

Alla dessa faktorer sammantaget gjorde att den första SPKR:s undergång var oundviklig, även om Mao hade levt 20 år längre eller mer.

10. Kommentarer till några nyckelpersoner

En sammanfattning av SPKR måste givetvis innehålla utvärderingar av vissa nyckelpersoner, bland vilka de viktigaste och mest kontroversiella utan tvekan är ”De fyras gäng” och Zhou Enlai.

”De fyras gäng”

Det så kallade ”De fyras gäng”: Wang Hongwen, Zhang Chunqiao, Jiang Qing och Yao Wenyuan,

var modiga proletära kämpar. Deras bidrag till den revolutionära saken uppvägde vida deras tillkortakommanden och misstag. Men under de senaste 40 åren eller mer har kapitalister i och utanför Kina som monopoliserar den allmänna opinionen gått samman och genom rykten och förtal genomfört vansinniga attacker mot denna grupp. Deras övergrepp mot Jiang Qing och förtal av hennes person har i synnerhet försämrat och hållit tillbaka kvinnornas ställning i Kina under årtionden. Än idag är det svårt för kvinnor att hålla sig framme i politiska frågor.

Angrepp från klassfiender bör dock inte användas som en grund för att hindra senare generationer från att göra realistiska analyser av de misstag som sådana revolutionärer begick, precis som häftiga strider vid frontlinjen under det antijapanska kriget inte hindrade Yan'ans korrigeringsrörelse.

Enligt befintlig litteratur och material var Jiang Qings styrkor å ena sidan utmärkande. De manifesterades i de odödliga mönsteroperorna, i hennes fasta stöd för rebellerna under SPKR och i hennes skarpa kritik av kapitalistfarare. Men å andra sidan var en av Jiang Qings största brister hennes oförmåga att förena sig med människor som begick misstag. Hon gjorde ingen exakt åtskillnad mellan de två typerna av motsättningar och hanterade dem inte heller särskilt väl (i det senare skedet av SPKR kritiserade hon t.ex. många konstverk alltför hårt och överdrev ofta deras misstag). Hon gjorde sig också ovän med alltför många människor och isolerade på så sätt vänstern. Sådana tillkortakommanden fanns i allmänhet inom vänstern. (Zhang Chunqiao kom till exempel inte överens med och förenade sig inte med andra stora revolutionärer som Chen Yonggui).⁸³

Ytterligare analys visar att bland de fyra, förutom Zhang Chunqiao, som var en sann och beprövad proletär revolutionär på grund av sitt självständiga agerande under Anting-incidenten 1966, kunde de andra medlemmarna i gruppen bara räknas som modiga kämpar under Maos ledning. Innan de arresterades hade de inte testats på samma sätt utifrån sina självständiga handlingar.

Zhou Enlai

Även om Zhou Enlai var en revolutionär med extraordinära förmågor, saknade han en klar vision om socialismen bortom det grundläggande. Han var ett typiskt exempel på dem som utmärker sig genom att fördjupa sig i uppgiftsorienterat hårt arbete. Som den kinesiska metaforen lyder var han en av dem som är bra på att dra en vagn framåt med huvudet nedåt, men inte på att höja huvudet och se vägen framför sig. I det nya Kinas historia institutionaliserades de långtgående hierarkiska systemen som ”den dubbla strukturen mellan stad och land” och löneutbetalningssättet ”bli rik genom befördran och fattig genom degradering” delvis av personer som Zhou. De var bra på att hantera de specifika uppgifterna men saknade politisk framsynthet och tillräcklig hänsyn till de långsiktiga konsekvenserna, liksom bieffekterna, av dessa system.

Under kampen mellan de två linjerna inom partiet misslyckades Zhou ofta med att få en klar förståelse och gjorde många misstag. Men samtidigt var han ytterst trogen, öppen och rakryggad. Han rättade till sina misstag så snart han blev medveten om dem och ägnade sig aldrig åt intriger.

Medan SPKR var oupplösligt förenat med Zhous fulla stöd, ett faktum som upprepade gånger har påpekats av vissa högeranhängare, var han ofta en halvmesyra när det gällde att förstå Maos teori om att fortsätta revolutionen under proletariatets diktatur. Detta var den grund på vilken vissa kapitalister med kinesiska särdrag försökte skilja Mao och Zhou åt. Det var också roten till att vissa vänsteranhängare lade skulden på Zhou för SPKR:s undergång.

Men till skillnad från de flesta av de högsta ledarna i partiet som har visat sig vara omedvetna kapitalistfarare eller värre, var Zhou en medveten revolutionär. Han var till största delen emot byråkratiska privilegier och var en stark förespråkare för massornas kontroll. Han trodde på och förlitade sig på folkets entusiasm för socialismen. Men upptagen som han var av de överdrivna

detaljer som specifikt gällde att styra landet, varken utmärkte han sig för eller hade tid med teoretiska studier. Därför kunde han inte bli en mentor för revolutionen.

Om han och ”De fyras gäng” upplevde några motsättningar, skulle de ha varit liknande dem mellan Zhou och Mao. Det fanns motsättningar mellan kamrater, om de olika medel och strider om olika linjer bland revolutionärer om hur man skulle driva den socialistiska revolutionen framåt. De var således att förvänta, och det skulle ha varit förvånande om saker och ting hade varit annorlunda.

En sammanfattning av klasskampen under Mao-eran

Det fanns två viktiga händelser under den tidiga Mao-eran som formade klasskampens karaktär i Kina.

Den första var införandet av lön efter rang inom byråkratin från och med 1955. Den andra var att korrigeringskampanjen övergick till att bli en antihögerrörelse 1957.

Den skada som institutionaliseringen av inkomster knutna till byråkratiska och militära grader åsamkade socialismen var djupgående. Det berodde inte enbart på att man avvisade det ohållbara systemet med fasta levnadsbidrag för kadrer, eftersom människors behov kan vara mycket olika. Det berodde inte heller på att man inte lyckades avskaffa de oundvikliga rangordningsskillnaderna under den socialistiska perioden, för förnekandet av att inkomstskillnader baserat på insatser, utbildning eller tjänstgöringstid var ouppnåeligt, åtminstone vid den tiden. Den fundamentala skada som detta orsakade återspeglades i misslyckandet med att separera en individs politiska status från hans eller hennes ekonomiska ställning. Eftersom man kan ”bli rik genom befordran och fattig genom degradering”, ledde detta förgiftade system med fördelning efter ”rang”, ”position”, ”ansvar” eller ”makt” snarare än arbete, till att striderna inom partiet allvarligt korruperades.

Omsvängningen från korrigeringskampanjen till antihögerrörelsen var mer eller mindre ett försök av kapitalistfararna att skydda sina nyvunna privilegier.

Den ihållande ”överdrifter och skryt” attityden, liksom den ”kommunistiska vinden”, som trots upprepade förbud förekom under 1958-1960, och de högsta myndigheternas mörklägganden av lokala partibyråkraternas ansvar för svält döden under de tre svåra åren kan alla spåras tillbaka till dessa två händelser.

Klasskampens och den interna partikampens karaktär före 1949 var således helt annorlunda än efter.

Om vi börjar med den kollektiva rörelsen ser vi att striderna mellan de två vägarna om målen upprepade gånger förkladdes till strider mellan två linjer bland revolutionärer om medel för att föra socialismen framåt. Detta är uppenbart från antihögerrörelsen 1957 till ”överdrifter och skryt” 1958 till ”Taoyuan-erfarenheten” 1964. För att undertrycka vänsterorienterade lärare och studenter vid universitet och högskolor som var kritiska mot partikommittéerna skickade Liu Shaoqi och Deng Xiaoping sommaren 1966 ut arbetslag för att fördöma dem som ”högeranhängare”. När detta misslyckades drev de fram den blodiga ”Röda augusti” 1966. Senare 1969 drev anhängarna till Liu och Deng ”Ett slag tre anti-kampanjen”, och sedan häxjakten ”16 maj” 1970. Tio år efter maktövertagandet använde Deng Xiaoping högerstudenternas krav på ”västvänlighet” som förevändning för att förtrycka folket med stridsvagnar. Allt detta bär en skenbart ”vänster” fasad. Men det var just dessa människor som, när de väl kom till makten, började anklaga revolutionärer för att vara ”ultravänsterister”.

Utifrån alla dessa handlingar framträdde ett mönster. Kapitalistfarare bland de högsta partiledarna använde konsekvent attacker mot högern som ursäkter för att undertrycka de revolutionära

massorna. Högerintellektuella var bara ”indirekta skador” i deras förtryck av folket, precis som de hade varit 1957, under SPKR och återigen 1989. Ställningstaganden mot folket var samstämmigt bland dem som ville ”tjäna pengar på sina bidrag till revolutionen”.

En viktig egenskap hos kapitalistfararna hade därmed demonstrerats: de var experter på att vara ”vänster” politiskt för att dölja sin reaktionära natur, att inte bara ta den kapitalistiska vägen när det gällde ekonomi utan också vara fientliga och förtryckande mot folket.

I motsats till Stalins brutala behandling av sina motståndare kan man kanske hävda att Mao gick till den andra ytterligheten och hade orealistiska förväntningar på att de tidigare vapenbröderna som under årtionden blivit kapitalistfarare skulle ändra sig, särskilt bland de högsta partifunktionärerna. Mao hade en svaghet för dem. Även om Maos ”medicin” kunde vara ganska bitter, försökte och hoppades han alltid kunna ”rädda patienten”. Många av dem ville dock inte bli ”räddade”. När de väl hade vant sig vid att åtnjuta sina byråkratiska privilegier var de inte lätta att övertala att göra sig av med dem. Dessutom var det ett bittert piller för en del av dem att bli ifrågasatta underifrån, eftersom de var vana att ge order. Att ge människor som Deng en andra chans kommer i efterhand oundvikligen att följa samma mönster som i fabeln om bonden och huggormen. [Den här sensmoralen att vänlighet mot det onda kommer att mötas av svek. ö.a.] Vänlighet mot hårdnackade kapitalistfarare var objektivt sett en grymhet mot folket. Men utan att erbjuda en andra chans, hur kan man avgöra vem som är en hårdnackad kapitalistfarare? Det är utmaningen för revolutionärer under socialismen.

II.

Flera teoretiska sammanfattningar av klasskampen under socialismen

Efter att ha undersökt klasskampens specifika former under olika skeden av Mao-eran är det dags att inleda en diskussion om några av de teoretiska frågor som uppkommit genom denna undersökning och att sammanfatta deras inbördes sammanhang. I detta syfte försöker vi i denna del av rapporten visa på den materiella grunden för klassernas existens under den socialistiska perioden, definiera klassindelningar, klargöra karaktären hos proletariats diktatur och identifiera de centrala motsättningarna inom den. På grundval av detta kan vissa huvuddrag i klasskampen under den socialistiska perioden sammanfattas.

A. Objektiva förhållanden och materiella grunder för klassernas existens under den socialistiska perioden

Socialismen är övergången från kapitalism till kommunism, d.v.s. övergången från ett klassamhälle till ett klasslöst samhälle; existensen av klasser är således oundviklig. Det finns åtminstone två skäl till detta.

För det första, när de materiella förhållandena inte är tillräckliga för att eliminera klasser, det vill säga när arbete för den överväldigande majoriteten av människorna främst är ett sätt att försörja sig snarare än en njutbar sysselsättning, eller innan arbete blir, som Marx värtaligt uttryckte det, ”livets främsta önskan”,⁸⁴ tenderar arbetsdelningen inom politik och ekonomi att differentiera människors sociala status.⁸⁵ För det andra, en försenad ideologisk reaktion på den förändrade sociala verkligheten orsakar en liknande försening i de förändringar i seder och bruk som svarar mot den förändrade sociala verkligheten. Eftersom den fördröjda ideologiska reaktionen på den föränderliga verkligheten är lätt att förstå, är det nödvändigt att utforska förhållandet mellan arbetsfördelning och

social status djupare för att förstå de materiella grunderna för klassernas existens.

1. Att definiera klasser

Till skillnad från forna tiders självförsörjande klassamhällen är kapitalismen ett klassamhälle som bygger på storskalig socialiserad varuproduktion. För att genomföra denna typ av produktion krävs arbetsfördelning och samordning av ansvarsområden mellan många människor. Detta ger i produktionsprocessen upphov till motsättningen mellan chefer och underordnade. Så länge produktiviteten är otillräckligt utvecklad på grund av otillräcklig materialproduktion kommer arbetet oundvikligen att förbli arbetarnas sätt att tjäna sitt uppehälle och försörja en familj, snarare än att vara "livets främsta önskan".

Under dessa omständigheter bestäms karaktären av motsättningarna mellan chefer och underordnade av följande fråga: i vems intresse organiseras och schemaläggs produktionsprocessen, liksom distributionen av dess produkter? Om produktionsledare på alla nivåer utgår från folkets övergripande och långsiktiga intressen när det gäller att organisera och schemalägga produktionsprocessen samt distributionen av produkterna, så är de två parternas grundläggande intressen förenliga. Motsättningen mellan chefer och de underordnade är då en icke-antagonistisk motsättning mellan människor som kan lösas i enlighet med detta. I annat fall är det en antagonistisk motsättning mellan arbetare och deras arbetsköpare, d.v.s. mellan arbete och kapital.

Kapitalisterna är den grupp individer som i verkligheten kontrollerar den socialiserade massproduktionen och fördelningen av samhällets rikedomar till förmån för enskilda individer eller små grupper, t.ex. aktiebolag. Denna grupp kan antingen vara de kapitalister eller ägare av företag med varuproduktion och marknadsekonomi som uppstod ur ett feodalt samhälle, eller de inbitna kapitalistfarare som bar den kommunistiska fanan under en planekonomi.

Före SPKR kände man bara till det förstnämnda och kunde inte förstå det sistnämnda. De trodde att kapitalisterna bara kunde existera under en marknadsekonomi, där varuproduktionen har lagligt ägande av produktionsmedlen. Övontat dök dock de besegrade kapitalisternas spöke upp igen genom bakdörren. Det borgerliga "DNA:t" fäste sig vid de mindre avancerade bland det proletära avantgardet, vars världsbild tenderade att vara mer borgerlig, och som gradvis blev kapitalets agenter.

Till exempel, även om upprättandet av den nya republiken 1949 störtade de kinesiska byråkratiska kapitalisternas styre, förhindrade förekomsten av kapitalistisk logik ett fullständigt avskaffande av de mer eller mindre kapitalistiska produktionsförhållandena, och kapitalismen utrotades inte helt och hållet. Detta är den oundvikliga verkligheten under övergångsperioden från ett kapitalistiskt samhälle till ett kommunistiskt samhälle.

Kapitalisterna brydde sig mer om sin förmåga att dominera samhällets rikedomar än om titlar. Det spelade ingen roll om en person kallades "chefen" eller "partisekreteraren" så länge den kapitalistiska logiken inte förändrades, och så länge han eller hon hade sista ordet i enlighet med sina egna eller en liten grupps intressen. Så länge han eller hon kunde bli "högsta hönset" genom att ha objektiv kontroll över samhällets rikedomar, även utan lagligt ägande av produktionsmedlen, kunde han eller hon vara den faktiska innehavaren av kapital i varierande grad.

Proletariatet är den grupp människor som inte har någon kontroll - som individer eller små grupper - över produktion och distribution under förhållanden med samhällelig massproduktion. I ett kapitalistiskt samhälle måste medlemmarna i denna klass försörja sig genom att sälja sin arbetskraft. I ett socialistiskt samhälle förblir de arbetare som byter sina levnadsmedel mot sin arbetskraft. Den

grundläggande skillnaden är att under socialismen kontrollerar arbetarklassen produktionen och distributionen både som klass och som statens herre - inte som individer. Därför har de som klass rätt att tala och fatta beslut om fördelningen av produktionen. Under Mao-eran var den mest framträdande och samtidigt plågsamma manifestationen av denna makt den utbredda fraktionsstriden bland arbetarna, som gränsade till ett inbördeskrig om den lokala politiken och som var så svår att kväva under SPKR.⁸⁶

Även om den överväldigande majoriteten av befolkningen under Mao-eran var småborgerliga bönder, var de resultatet av en jordreform som omkullkastade det feodala jordägarsystemet. Därefter kunde de antingen stå på proletariats sida och gå den socialistiska vägen, vilket var fallet under Mao-eran, eller försvara systemet med privat företagsamhet och på så sätt undvikligen bli proletariat när kapitalisterna kom till makten och stadigt berövade dem deras försörjning. Det fanns ingen annan utväg för bönderna. Det är därför som klassanalysen här huvudsakligen fokuserar på motsättningen mellan arbete och kapital.

2. Klassdiktaturer

I alla klassamhällen är förhållandet mellan ägande och besittning av egendom obestridligt i den härskande klassens ögon. Med andra ord, vem som än äger produktionsmedlen eller vem som än har sista ordet om användningen av mark, fabriker, företag etc. är bortom allt tvivel. Att ägarfrågan aldrig avgörs i någon demokratisk process är själva kärnan i den härskande klassens diktatur.

Under förhållanden med samhällslik massproduktion är det som den borgerliga diktaturen, dvs. kapitalismen, försvarar privat ägande av produktionsmedlen (dvs. privat företagande) där individer eller små grupper har rätt att fatta beslut om vad, var och i vems intresse de ska producera. Den vägledande principen här är att privat egendom är "heligt och okränkbar". Därför kan kapitalister inte tillåta att något privat företag som tillhör individer eller små grupper omvandlas mot deras vilja till en enhet som ägs av folket som helhet, inte ens med de mest demokratiska medel. De fördömer alla sådana förslag, som hotar rätten till privat företagande, som "populism", "rån" eller "klasskrig"!

Vad den proletära diktaturen, dvs. socialismen, försvarar är däremot att produktionsmedlen ägs av folket som helhet, där folket har rätt att fatta beslut om vad, var och i vems intresse som det ska produceras. Den vägledande principen här är att folkets gemensamma ägande är "heligt och okränkbar". Därför kan socialister inte tillåta någon att omvandla detta ägande av produktionsmedlen av folket som helhet till en enhet som ägs av privatpersoner eller små grupper, inte ens med de mest demokratiska medel. De fördömer varje sådant förslag, som hotar ett sådant gemensamt ägande av folket, som "bakåtsträvande", "reaktionärt" eller "kontrarevolutionärt"!

Oavsett om det är under borgerlig diktatur eller proletär diktatur är det därför främst äganderättens klasstillhörighet som försvaras av dess armé och polis, dvs. de statliga våldsinstrumenten, inte folkets rätt till demokratiskt deltagande.

Demokratin är således sekundär i förhållande till ägandesystemet. Det är därför kapitalister är så emot den så kallade "majoritetens tyranni". Inte ens de progressiva som tycks betrakta demokratin som primär (t.ex. socialdemokratin) låter majoriteten bestämma i alla frågor. Även de försvarar vissa grundläggande principer, t.ex. "mänskliga rättigheter"⁸⁷. Många döljer ofta sina verkliga klassavsikter under demokratin fana. Marxist-leninist-maoister döljer inte det verkliga syftet med proletariats diktatur som försvarar hela folkets ägande av produktionsmedlen. De vet att det bara är i detta sammanhang som folket kommer att kunna åtnjuta största möjliga demokrati. Varje politisk teori om demokrati som undviker frågan om ägandet av produktionsmedlen kan inte vara något annat än en fasad.

Även om demokratin är sekundär i förhållande till klassväldet, tenderar bristen på demokrati i en kapitalistisk regim att innebära att den är bräcklig. Ställda inför arbetarklassens starka motstånd fanns det tillfällen då kapitalisterna var tvungna att tillgripa diktatoriska härskare som Hitler, Mussolini och Franco för att effektivt undertrycka det. Men diktatorer hotar ofta många andra kapitalisters intressen, och deras konflikter kan vara svåra att lösa. Detta kommer sannolikt att skapa ett handlingsutrymme för revolutionära krafter.

Först när de inhemska klasskonflikterna inte är så intensiva att de hotar kapitalisternas styre kommer de att ha tillräckligt självförtroende för att införa formaliteterna "demokrati för folket" eller "en person en röst". I verkligheten kvarstår dock status quo med "dollardemokrati" eller "en dollar en röst". De som har flest dollar väger tyngst genom sin kontroll över ekonomin, medierna osv. Det är så kapitalister föredrar att lösa konflikter inom klassen.

Däremot upphör proletariats diktatur att existera utan demokrati inom klassen. Annars är arbetarklassen inte längre den härskande klassen, och "folkets gemensamma ägande" blir innehållslöst. Men det som proletariats diktatur är beroende av är inte bara formaliteterna i "en person en röst". På grund av den övervägande kapitalistiska ideologin bland majoriteten av arbetarklassen är demokrati inom klassen istället ett system som kombinerar demokratisk centralism inom proletariats förtrupp å ena sidan, och massorna utanför partiet som utövar ett brett spektrum av befogenheter för att övervaka ledare på alla nivåer å andra sidan, vilket utforskades under SPKR.⁸⁸

3. Motsättningen mellan huvudman och företrädare

På grund av utvecklingen av modern vetenskap och teknik och den växande produktionsskalan i ett kapitalistiskt samhälle blir kapitalisterna allt mindre kapabla att direkt styra produktionen och statsapparaten i dess tjänst. Kapitalisterna, som utgör en krympande andel av befolkningen, måste därför utse och anställa fler specialister som kan fungera som deras företrädare. Den kapitalistiska motsättningen mellan huvudman och företrädare har därmed uppstått. Genom kapitalkontroller och incitament tvingar kapitalisterna de företagsledare de anställer att maximera deras vinster. Politiskt bygger styrningen av statsapparaten (inklusive statens våldsapparat) och kontrollen över andra politiska institutioner som tjänar kapitalisternas intressen på principen "en dollar - en röst", dvs. de med mest kapital har mest inflytande.

I ett socialistiskt samhälle under proletariats diktatur, existerar fortfarande de oundvikliga motsättningarna mellan chefer och de underordnade inom den samhälleliga massproduktionen, även om de gamla kapitalisterna har störtats. Precis som under kapitalismen existerar därför fortfarande motsättningen mellan huvudman och företrädare.

Skillnaden är att i ett kapitalistiskt samhälle anförtror kapitalisterna, som utgör en liten minoritet av befolkningen, sina särskilda företrädare att dominera majoriteten av befolkningen, som utgörs av proletariats och andra arbetande människor. I ett socialistiskt samhälle å andra sidan anförtror proletariats vissa heltidsanställda specialister som företrädare för att styra ekonomin och den statsapparat som tjänar dem, dvs. klassen sätter sig själv under ledning av någon som den har delegerat till att göra det.

Detta är verkligen motsägelsefullt. Å ena sidan anförtros de specialister som förvaltar den proletära staten av klassen själv, snarare än av några individer eller klickar inom den klassen, att tjäna klassens intressen, snarare än att gynna någon individ eller klick. Å andra sidan är det omöjligt att utse någon annan enhet (t.ex. fackföreningsrepresentanter som bevakar vissa branschers eller fraktioners intressen) som på ett heltäckande sätt kan representera proletariats intressen som helhet, annat än dess eget enhetliga och centraliserade politiska parti som tillämpar demokratisk

centralism.

Därför är de centrala frågor som uppstår: huruvida detta parti verkligen representerar klassens intressen som helhet; vilka intressen administratörerna tjänar; och hur arbetarklassen övervakar sitt parti.

De nya kapitalisternas historiska uppgång under proletariatets diktatur ligger just i den grundläggande förändringen av proletariatets förtrupp från ett revolutionärt parti till ett parti vid makten som har förmågan att kontrollera rikedomarna i samhället, och därmed uppstår också frågan: i vems intresse måste denna makt utövas? Förhållandet mellan arbetarklassen och dess förtrupp förkroppsligar därför också motsättningen mellan huvudman och företrädare. Faran med att omvandla förhållandet mellan arbetarklassen, som samhällets herre, och dess parti, som klassens beskyddare, till deras motsatser blir därför särskilt framträdande.

Eftersom arbetet för majoriteten av människorna under socialismen fortfarande är det huvudsakliga försörjningsmedlet snarare än personlig njutning, eller "livets främsta önskan", är deras fokus med nödvändighet mer på hur de ska klara sig än på syftet med produktionen av deras arbete. Det är därför som "till var och en efter arbetsinsats"⁸⁹ är nödvändigt under den socialistiska perioden. Under sådana omständigheter kan relationen mellan arbetare och chefer lätt omvandlas från den ursprungligen avsedda relationen mellan huvudman och representant till en relation mellan förtryckare och förtryckta. De anförtrodda cheferna kan lätt bilda ett klasskikt baserat på byråkratiska privilegier, och förhållandet mellan proletariatet och dess parti, mellan herre och beskyddare, kan omkullkastas. Kärnan i "ägande av folket som helhet" kan således dämpas, även om formen för statligt ägande behålls.

Detta är det huvudsakliga innehållet i klasskampen under den socialistiska perioden.

B. Huvuddragen i klasskampen under den socialistiska perioden

När man sammanfattar erfarenheterna av klasskampen under Mao-eran framträder flera grundläggande lagar för klasskampen under socialismen.

För det första, även om den huvudsakliga formen av klasskamp under den proletära diktaturens period var kampen mellan revolutionärer och revisionister (dvs. de kapitalistfararna) om den socialistiska kontra den kapitalistiska vägen som målet inom partiet, så maskerades som en tvålinjekamp om medel.

För det andra, i frågan om hur man både skulle skilja på och korrekt hantera de två typerna av motsättningar, dvs. de mellan folket och dess fiender och de inom folkets läger, förespråkades två polärt motsatta mål, linjer och politik både inom och utanför partiet. Den ena försökte "övertyga andra genom resonemang" och trodde på att "lära sig av tidigare misstag för att undvika framtida, och bota sjukdomen för att rädda patienten". Den andra försökte "erövra med vapenmakt" och trodde på "hänsynslös kamp och skoningslösa slag". Från och med övergången från korrigeringskampanjen till antihögerrörelsen 1957 genomsyrade kampen mellan de två de sista 20 åren av Maos era.

För det tredje visade sig fraktionsbildningar vara arbetarklassens akilleshäla. Främst bland de mindre avancerade medlemmarna av förtruppen som oavsiktligt var kapitalistfarare, är fraktionismakeriet den viktigaste orsaken till SPKR:s tragiska undergång.

Följande är ett försök att bevisa dessa punkter.

Klasskampens koncentrerade uttryck under den proletära diktaturens period var naturligtvis konflikten mellan den socialistiska och den kapitalistiska vägen. De nya kapitalister som representerades av kapitalistfararna - oavsett om de var hårdnackade revisionister eller inte - kunde dock inte direkt kontrollera produktionsmedlen. De var tvungna att, åtminstone inledningsvis, ansluta sig till de statliga institutionerna för proletariatets diktatur. Medvetet eller omedvetet följde de kapitalackumulationens logik och försökte förändra världen i enlighet med den kapitalistiska världsbilden, samtidigt som de dolde skillnaderna mellan dem och revolutionärerna som en kamp på två linjer mellan kamrater om medlen för att bygga socialismen.

Det proletära avantgardets ledarskap och en planerad ekonomi är utan tvekan nödvändiga förutsättningar för att upprätthålla proletariatets diktatur. Men de utgör inte tillräckliga villkor för att garantera proletariatets diktatur. För att skilja mellan de vägar ledande medlemmar av partiet förespråkade som socialistiska eller kapitalistiska, är det nödvändigt att ta hänsyn till flera andra distinkta skillnader: huruvida de motsatte sig eller försvarade byråkratiska privilegier, stödde eller motsatte sig massövervakning av sitt ledarskap, förlitade sig på att ge massorna makt att bygga socialismen eller följde kapitalismens logik i utvecklingen av ekonomin. Med andra ord måste man undersöka om de verkligen var proletariatets förtrupper eller inte.

En central svårighet i debatter och argument bland revolutionärer är ofta att skilja mellan tvåvägsstrider om mål och tvålinjestrider om medel. Denna distinktion är dock nyckeln till att reda ut den komplexa klasskampen under Mao-eran i Kina. Därför måste denna distinktion klargöras, annars skulle revolutionärerna inte kunna fatta korrekta beslut om vilka som ska enas och vilka som ska bekämpas.

1. Karaktären av två-linjers kamp om medel

Strider mellan två linjer handlar i allmänhet om de olika sätt och medel som revolutionärer inom den kommunistiska rörelsen försöker använda för att uppnå sina mål. I den kinesiska revolutionens tidiga skede diskuterades till exempel strategin med uppror i städerna kontra strategin att "omringa staden från landsbygden", och under det antijapanska kriget uppstod Wang Mings⁹⁰ förslag om "allt genom enhetsfronten" kontra Maos "självständighet och initiativ inom enhetsfronten". I Sovjetunionen pågick under tiden diskussioner mellan de stalinistiska och trotskistiska linjerna om huruvida socialismen kan byggas i ett land.

Varje kamp mellan två linjer kännetecknas av motsättningar mellan revolutionärer. Så länge det inte finns några bevis för svek eller förräderi förblir tvister mellan kamrater, oavsett hur allvarliga linjeskillnaderna är, icke-antagonistiska motsättningar mellan revolutionärer inom den kommunistiska rörelsen.

Antagonistiska linjekamper är resultatet av felaktig hantering av sådana konflikter. I detta avseende verkade Maos hantering av Zhang Guotaos försök att upprätta en alternativ centralkommitté och splittra partiet under den Långa marschen⁹¹ vara mer mogen än Stalins hantering av konflikten med Trotskij.

Kampen mellan två linjer inom partiet och den internationella kommunistiska rörelsen är en återspeglings av de ideologiska striderna mellan de två huvudklasserna i samhället. Den grundläggande orsaken bakom dessa strider är den ofullständiga omvandlingen av revolutionärernas världsbild. De felaktiga linjer som återspeglas i de revolutionära leden faller under åtminstone tre kategorier. En typ bygger på individualism, revirtänkande, sekterism och fraktionism. En annan typ beror på brist på undersökning, självtröfärdighet och trångsynthet. Den tredje typen har våldsamma svängningar från småborgerlig frenesi och oförsiktighet till pessimism, desperation och uppgivenhet. Allvarliga fel i linjen, som de som Zhang Guotao framförde, kom från önskan att

kämpa om makt och prestige, att vara överlägsen resten och att sträva efter att vara ”högsta hönset” inom den revolutionära rörelsen. Dessa problem är ideologiska, även de som uppstod före det flagranta förräderi som Zhang Guotao exemplifierade. Därför är de indirekta snarare än direkta klasstrider.

Lösningen på linjeskillnaderna ligger i demokratisk centralism, baserad på Maos princip om ”tre saker att göra och inte göra”, dvs ”Praktisera marxism-leninism, inte revisionism; förena er, splittra inte; var öppen och ärlig, intrigera inte och konspirera inte”. Det främsta skälet till att trotskismen inte längre kunde hanteras inom den internationella kommunistiska rörelsen var att trotskisterna bröt mot principen om ”tre saker att göra och inte göra”, särskilt ”ena er, splittras inte”. Dessutom vägrade de att följa den disciplin som krävs av den demokratiska centralismen och satte fraktionsintressen över partiet.

När det gäller kampen om två linjer var Mao alltid emot mörkläggning och undvikande av kontroverser, men han var samtidigt emot splittring på grund av detta. Tvålinjekamp handlar om principiella skillnader. Därför är det fel att sudda ut gränsen mellan rätt och fel eller att göra principiösa eftergifter. Man måste dock hålla sig till den demokratiska centralismens principer, dvs. att minoriteten är underordnad majoriteten. Splittring mellan revolutionärer är ett tecken på rörelsens omognad.

Maos konsekventa strategi för att förhindra splittring bland revolutionärer var att söka sanningen i fakta, att resonera sig fram till saker och ting, att sammanfatta lärdomar genom kritik och självkritik och full intern demokrati, snarare än ”diktatoriska” metoder för att hantera kamrater som hade olika åsikter eller som gjorde misstag.

I tidigare strider mellan två linjer inom partiet var det just de representativa individer som intog fel linje som var företrädare för metoden ”hänsynslös kamp och skoningslösa slag”. De undertryckte olika åsikter och förde en tvålinjekamp - inte för att uppnå enighet genom kamp, utan snarare för att förtala andra. Det var de som blev arroganta och skrotade självkritikens anda strax efter att de tagit över ledarskapet för den revolutionära rörelsen.

I ett icke-kinesiskt sammanhang skärpte också Stalins hantering av trotskisterna, som trotskisterna än idag ogillar, motsättningen mellan de två sidorna. Maos politik att ”inte avrätta någon och knappt arresteras någon” under Yan'ans korrigeringsrörelse baserades delvis på hans sammanfattning av erfarenheterna från de inre partistridernas historia. I stor utsträckning var den också riktad mot vissa personer i partiet som försökte imitera Stalins missriktade ”stora utrensning” 1936-1938.

2. Karaktären av tvåvägsstrider om mål

Strider om vilken väg folkets kamp ska ta, i vidare bemärkelse, avser antingen den allmänna inriktningen eller det omedelbara målet för kampen mot förtrycket. Till exempel, under den första perioden av samarbete mellan Sun Yat-sens Kuomintang och Kinas kommunistiska parti, var deras steg framåt i den allmänna riktningen mot antiimperialism och antifeodalism konsekventa, även om deras slutliga mål var mycket olika.

När tvisten om det slutliga målet inte var den viktigaste frågan framöver, kunde de två sidorna således lägga sådana skillnader åt sidan eller undvika att omvandla dem till antagonistiska konflikter och engagera sig i gemensam kamp mot den gemensamma fienden. Så länge reformister utanför partiet inte gjorde motstånd mot den proletära revolutionen och anslöt sig till den revolutionära enhetsfronten, var motsättningarna mellan de två inte antagonistiska.

Striden om vilken väg som är vägen framåt, i en snävare mening, avser det mål eller den riktning i

vilken den kommunistiska rörelsen bör vara på väg samt kampens slutmål. Som kommunister borde det inte finnas några sådana tvister. Argument om sådana frågor uppstår dock, eftersom marxismen-leninismens framgångar på den teoretiska fronten tvingar antimarxister, medvetet eller omedvetet, att dölja sina verkliga avsikter under marxismen-leninismens fana.

Betrakta motsättningen mellan att "gå norrut" eller "gå söderut" som en metafor för tvisten bland revolutionärer om vilken väg som är vägen framåt. Precis som under den Långa marschen finns det tiotusentals vägar tillgängliga för att "gå norrut". När man väl stöter på ett berg är det en fråga om tid och kostnader om man ska ta en omväg till vänster eller höger eller klättra över det direkt (om det är möjligt). Argumenten om vilken väg man ska ta "norrut" liknar metaforiskt sett linjekamper. Vissa linjer är bra, vissa är dåliga och vissa är dödsfällor. De som verkligen ville "söderut" skulle dock alltid hitta goda skäl att ta omvägar i den riktningen, även när vägarna norrut tydligt hade öppnats.

Denna typ av strid om två vägar utgör en oförsonlig antagonistisk motsägelse mellan folket och dess fiende. Demokratisk centralism är dock inte utformad för att lösa denna typ av tvåvägskamp om mål inom de revolutionära rörelserna, eftersom själva förutsättningen för demokratisk centralism bygger på förtroende mellan motsatta sidor inom rörelsen för ett gemensamt mål. Revolutionärer som vägrar att splittra sig från andra som har en annan agenda förråder i själva verket revolutionen. Detta var den grundläggande orsaken till splittringen mellan Rysslands bolsjeviker och mensjeviker, till exempel.

3. Tvåvägskamperna om mål förklädda till tvålinjestrider om medel

Uppkomsten av kapitalistfarare efter att arbetarklassen erövrat statsmakten är ett nytt fenomen i den internationella kommunistiska rörelsen. Kampen mellan marxist-leninist-maoister och inbitna kapitalistfarare, dvs. revisionister, måste därför till en början ha framstått som en tvålinjers kamp om medel.

Svårigheterna på den revolutionära vägen beror inte bara på fiendens styrka utan också på svårigheterna att särskilja och separera tvåvägsstriderna om mål från tvåvägsstriderna om medel inom den revolutionära rörelsen. De inom rörelsen som är mot MLM tenderade inledningsvis att använda den tvådelade kampen om medel som en förevändning. Detta suddade från början ut distinktionen mellan de två typerna av motsättningar och komplicerade ytterligare kampen mellan de två, dvs. mellan riktiga och falska marxist-leninist-maoister.

Detta beror på att vi inte kan läsa andra människors tankar, och människor ändrar sig med tiden.

Till exempel såg kampen mellan Mao och kapitalistfararna direkt efter 1949 års revolution till en början ut som en kamp mellan två linjer om medel. Liu Shaoqi, till exempel, var först emot kooperativ utan mekanisering, och senare drev han på för den "kommunistiska vinden" och "överdrift och skryt". Efteråt försökte han skylla det efterföljande förkrossande nederlaget på det "för tidiga" inrättandet av folkkommuner. På ytan var dock allt detta två-linjers strider om medel för att föra socialismen framåt.

Eftersom de personer inom den revolutionära rörelsen som är emot MLM ändå bär MLM:s fana, verkar det korrekta särskiljandet av kampen med dem som antingen en tvålinjekamp om medel eller en tvåvägskamp om mål baseras på följande kriterier. Vem förlitar de sig på och förenar sig med i praktiken, och vem förtrycker de? Är deras sätt att föra kampen hederligt och grundat på en önskan om enighet, eller ägnar de sig i hemlighet åt intriger? Och, mer grundläggande, använder de de befogenheter som anförtrotts dem för att skydda eller förtrycka folket? Man skulle alltså kunna säga att kampen mot dogmatismen är en kamp om medel, inte om mål. Däremot är kampen mot

revisionister och opportunisterna en kamp om mål, inte om medel.

Vidare måste vi skilja mellan tvåvägskampen om mål inom den revolutionära rörelsen där revisionister eller opportunisterna ännu inte har statens förtryckande makt och de som har det. När revisionister eller opportunisterna väl har kommit till makten är kampen mellan revolutionärer och dessa makthavare inte längre en tvåvägskamp om mål.

Historien visar att revisionisternas maktövertagande innebär att kapitalisterna blev den härskande klassen. När de väl hade tagit över statsmakten var dessa hårdnackade kapitalistfarare inte längre bara kapitalistfarare, utan fullfjädrade kapitalister med kontroll över statens våldsinstrument för att förtrycka arbetarklassen. Därför var kampen mellan proletariatet och den här typen av kapitalister inte längre en kamp om vilken väg framåt, utan snarare en direkt, naken klasskamp på liv och död.

På den internationella fronten, till exempel, inledde de kinesiska och sovjetiska partierna en tioårig debatt (1956-1966) för mer än ett halvt sekel sedan om den internationella kommunistiska rörelsens allmänna linje. Först trodde folk att det var en kamp mellan två linjer om medel bland revolutionärer. Senare upptäckte de att det inte ens var en kamp om vilken väg som skulle gå framåt inom den revolutionära lägret, utan snarare om världens folks kamp mot socialimperialismen.

4. Tvålinjekamp om motsättningar inom folket

Det finns diametralt motsatta sätt och metoder för att hantera motsättningar inom partiet och folkets rörelser, vilka återspeglar olika klassers intressen och deras världsbilder. Även om de förtrycktas kamp mot förtrycket är en typisk klasskamp, är kampen om makt och prestige bland de förtryckta för "toppositioner" en fortsättning på förtryckarsystemet inom klassamhället, och förblir därmed en del av klasskampen.

Vad den kommunistiska världsbilden eftersträvar är ett slut på klassamhället där människor exploateras och förtrycker andra. Proletära revolutionärer som utvecklar denna medvetenhet vet att det endast är genom att befria mänskligheten i sin helhet som proletariatet självt slutligen kan uppnå frigörelse som klass. När sanna kommunister hanterar motsättningar inom folket, som ofta uttrycks genom olika åsikter och argument, intar de därför inställningen att "låta hundra blommor blomma och hundra tankeskolor tävla". På samma sätt insisterar de, när de har att göra med kamrater som har begått misstag, på att utgå från önskan om enighet genom att söka sanningen i fakta och resonera om saker och ting genom kritik och självkritik, för att på så sätt uppnå målet att "bota sjukdomen för att rädda patienten".

Oavsett hur intensiva diskussionerna mellan kamraterna kan vara, förutsätter de således att kritikerna är oskyldiga, tar till sig så mycket sanning som möjligt och lär sig vad de kan av den, även om kritiken inte är välgrundad. Organisationens beslut grundar sig i slutändan på demokratisk centralism, dvs. minoriteten är underordnad majoriteten. Man kan avsättas från sitt uppdrag efter en intensiv kamp. Men under socialismen ska ens inkomst inte påverkas (annat än i fall av korruption eller brottslighet). Politisk tvålinjestrid får inte kopplas till individers ekonomiska välbefinnande (SPKR var första gången denna frikoppling skedde). Om policyn "Avrätta ingen och arrester nästan ingen" kan genomföras under krigstid, finns det ingen anledning att arrester några och beröva andra yttrandefriheten i fredstid. Även när det gäller medlöpare som vacklat i striden om två vägar, insisterar revolutionärer fortfarande på att tillåta människor att göra misstag och rätta till dem, och på så sätt erbjuda dem en utväg, snarare än att ta till "storsläggan". Detta är den kampmetod genom vilken proletära revolutionärer hanterar motsättningar inom folket.

Att sträva efter att vara "högsta hönset", att sticka ut och vara chef är kärnan i den borgerliga och småborgerliga världsbilden. Detta återspeglas ofta i de revolutionära leden som revirmentalitet,

sektarism, fraktionism, självcentrering och andra former av individualism. Den marxistiska parollen "Arbetare i hela världen, förena er" blir på så sätt förvrängd till "förena er runt mig".

Därför har småborgarna i de revolutionära leden ingen önskan om solidaritet eller att vinna över andra till den revolutionära sidan. Deras mål är inte att "rädda patienten" utan att trycka ner andra, oavsett eventuella skillnader. Följaktligen är deras kampmetod att vinna argument med alla medel, inklusive fabricering, smutskastning, karaktärsdåd och skällsord. De är oförlåtande mot andras misstag och överdriver andras fel, samtidigt som de ignorerar andras bidrag. När de har makten tvekar de inte att använda våld för att gripa och tysta dem som de inte kan vinna över med sina argument. Kapitalistfarare använde denna kampmetod för att hantera motsättningar inom folket, vilket tydligt framgår av den så kallade "borgerligt reaktionära linjen" som de förespråkade under SPKR:s tidiga dagar.

Det finns alltså också en kamp med två linjer i frågan om hur man hanterar motsättningar inom folket. Den ena linjen är att "övertyga andra genom att resonera", "lära av tidigare misstag för att undvika framtida" och "bota sjukdomen för att rädda patienten". Den motsatta linjen, som anammas av kapitalistfarare och andra småborgare i de revolutionära leden, höjer fanan för "hänsynslös kamp och skoningslösa slag" och "maktfullkomlig erövring".

Det senare framgick tydligt av fraktionsstriderna mellan olika massorganisationer under SPKR. Det var tydligt att syftet med dessa strider inte var att söka sanningen i fakta, utan snarare att se vem som kunde "vinna argument" över vem; inte för mänsklighetens frigörelse, utan för att övermanna motståndarna; inte för att förstöra förtryckande klassförhållanden, utan för att bli "högsta hönset". Därför kunde de inte låta sig övertygas av någon och var till och med stolta över att "gå sin egen väg".

När de var engagerade i den tvåvägskamp om mål som utkämpades, framställde sig dock de hårdnackade kapitalistfararna som förlorare eller offer. De anklagade ändå revolutionärerna för att utsätta dem för grundlös eller överdriven kritik, eller för att bara vara petiga. Kapitalistfararnas taktik är att avsiktligt blanda ihop skillnaden mellan medel och mål och blanda ihop de två typerna av motsättningar.

Under sina senare år lade Mao fram principerna om "tre saker att göra och inte göra", som var mycket komprimerade sammanfattningar av hela hans livs erfarenhet av strider inom partiet. "Praktisera marxism-leninism, inte revisionism" handlade om den tvådelade kampen om målen, "förena er, splittra er inte" handlade om syftet med den tvådelade kampen om medlen, och "var öppen och hederlig, intrigera och konspirera inte" handlade om metoderna i själva kampen.

5. Förhållandet mellan fraktionsbildning och klasskamp

Ideologiska skillnader och strider, skilda åsikter och argument är oundvikliga så länge det finns en folkmassa, även i det klasslösa kommunistiska samhället. Men sådana skillnader förvandlas inte automatiskt till fraktionsuppdelningar.⁹² Fraktionsstrider är produkter av ett klassamhälle. Eftersom sådana strider är nära förknippade med enskilda individers eller små gruppers intressen, är de mer än bara ideologiska skillnader. Fraktionsstrid innebär således specifikt att en liten grupp driver intressen som går emot andra gruppers intressen inom samma samhällsklass, på bekostnad av klassens gemensamma intressen.

Kapitalisternas väsen, liksom alla andra exploaterande klassers, är att kämpa om makt och vinning. Därför är fraktionsstrider en andra natur för dem. Däremot kan proletarietets diktatur - det vill säga försvaret av hela folkets ägande - inte existera om inte dess förtrupp följer principen om företräde för hela klassens intressen, uttryckt som ett enat parti som försvarar sådana intressen.

Fraktionsstrider bland proletära revolutionärer skulle innebära ett förräderi mot kommunismen.

Principen för fraktionism är att dra upp linjer i första hand efter fraktionsintressen och att glömma, ignorera eller utesluta principen om företräde för hela klassens intressen, till och med att öppet förråda klassintressen. Skillnaden mellan att upprätthålla det proletära partiets linje och fraktionism ligger i vilka intressen som betraktas som primära: hela klassens eller en liten grupp.

Den grundläggande orsaken till att fraktionsbildningen inom proletariatet består ligger i den småskaliga produktionen. I processen från ett agrarsamhälle, som representerades av småskalig produktion, till ett industrisamhälle, som representerades av storskalig massproduktion, förvandlades ett stort antal arbetare från småskaliga producenter som bönder och hantverkare till lönearbetare som slet i fabriker. Det finns en dubbeltydighet i deras motstånd mot kapitalismen. Å ena sidan, som proletärer, motstår de exploatering och förtryck och strävar efter full social frigörelse. Å andra sidan är de som behåller den småskaliga producentmentaliteten nostalgiska över de "friheter" som är förknippade med den självförsörjande bondeekonomins autonoma natur och motsätter sig den strikta disciplin och det regemente som är förknippat med samhällslig storskalig massproduktion.

Ett tydligt uttryck för en sådan småskalig produktionsmentalitet var när många bybor i Kina jublade över "friheten" efter att Dengs regim hade upplöst folkkommunerna. En sådan mentalitet njöt av "friheten" att "göra det själv" eller att "vara sin egen chef", "friheten" att inte behöva stå i kö, "friheten" att inte följa trafikregler, "friheten" att inte komma i tid till jobbet och "friheten" att driva individuella intressen. Inom den revolutionära rörelsen är denna mentalitet tydlig i uppmaningen eller kravet på "frihet" att bilda klickar och fraktioner.

Under Mao-eran i Kina var den främsta formen av fraktionering kapitalistfararna, särskilt under SPKR. De kom från ett klasskikt som uppstått oberoende av proletariatet, baserat på byråkratiska privilegier, vilket förgiftade den inre partikampen. Det var deras fraktionsintressen under antihögerrörelsen 1957 där de avskedade de flesta av de kadrer och massor som motsatte sig dem som "höger". Denna fraktion stöttade också lojalister inom arbetarklassen som försvarade de lokala partiledarna runt om i landet under SPKR. I namn av att bekämpa fraktionismen maskerade sig emellertid dessa kapitalistfarare skickligt som försvarare av partilinjen samtidigt som de fördömde de rebellgrupper som motsatte sig dem som fraktionsorganisationer.

Organiserade rebellgrupper bildades just för att bekämpa kapitalistfarare som hade förvandlat många lokala partiorganisationer under deras överinseende till fraktionsorganisationer som tjänade enskilda individers eller små gruppers intressen. Dialektiken säger att proletariatets förtruppparti, som bygger på demokratisk centralism och som förbjuder interna fraktioner, behöver "fraktionella" massorganisationer som inte är baserade på demokratisk centralism för att fungera som en kontroll av partiet. Så länge det finns kapitalistfarare behövs det ibland rebelliska massorganisationer, även om de är "fraktionella" på ytan. Den verkliga utmaningen är att korrekt avgränsa jurisdiktioner och ansvarsområden mellan de lokala partimyndigheterna och massorganisationerna, vars detaljer bara kan redas ut i framtida strider.

Nyckeln till att övervinna fraktionsbildningen inom arbetarklassen ligger i att övervinna fraktionsbildningen hos de omedvetna kapitalistfararna inom det proletära avantgardet. För att uppnå detta är det nödvändigt att avskaffa byråkratiska privilegier, som utgör en fruktbar grogrund för kapitalistfarare. Dessutom måste spontana massorganisationer på gräsrotsnivå, som de som bildades av arbetare under SPKR, mobiliseras vid vissa tillfällen för att effektivt övervaka partiledningen. Dessa punkter sammanfattar den grundläggande erfarenhet som erhållits från SPKR.

Slutsats

Arbetarklassen måste förändra sig själv i takt med att den förändrar världen. Uppgiften att förändra världen kan inte uppnås utan arbetarklassens förtrupps ledande roll när det gäller att storma fiendens försvarsverk, medan självförvandlingen främst återspeglas i förtruppens självkorrigering. Detta avantgarde faller inte ner från himlen. I stället uppstår det mitt i striderna och härdas av striderna. Därför är nyckeln till om arbetarklassen kan förändra världen beroende av om dess förtrupp kan genomföra självkorrigering. Alla tidigare två linjestrider, från grundandet av Kinas kommunistiska parti 1921 till upprättandet av det nya Kina 1949, utgjorde förtruppens självkorrigeringsprocess. Yan'an-rectifieringsrörelsen var kulmen på denna omvandling. Korrigeringskampanjen 1957 var också ett avsiktligt försök av det proletära avantgardet att medvetet förbereda sig för en fortsättning av denna omvandling. Men omsvängningen till antihögerrörelsen, som riktade angreppet fel, återspeglade det faktum att många partikadrer, särskilt de inom det högsta ledarskapet, antingen var ovilliga eller helt enkelt vägrade att acceptera denna omvandling.

Vid den tiden stod den kinesiska arbetarklassen inte bara inför uppgiften att omvandla sin förtrupp, utan också att avvärja fientliga attacker från alla håll, inklusive kraftfulla yttre hot från imperialistiska krafter samt desperata interna försök från de störtade exploaterande klasserna att återupprätta sitt styre.

Kombinationen av världens omvandling och omvandlingen av proletariatets förtrupp gjorde klasskampen i ett socialistiskt samhälle både skarp och komplex. Det var oerhört svårt att reda ut och hantera de två olika typerna av motsättningar som var av diametralt olika karaktär.

Proletära revolutionärer kunde bara göra revolution under de konkreta omständigheter som de befann sig i och med de kort som de så att säga hade fått på hand. Därför är deras led oundvikligen en blandning av olika karaktärer. Även om de flesta av dem ville göra revolution, hade många ingen klar uppfattning om hur eller var ovilliga eller motvilliga att underordna sin individualism och sina personliga överväganden. Detta hindrade revolutionen.

Den kinesiska revolutionens framgång 1949 förändrade förtruppens politiska och ekonomiska status och dess relationer till den kinesiska arbetarklassens gräsrotter. Att vägleda de medlemmar av förtruppen som fortfarande var belastade med bagage från det gamla samhället mot att slutföra den socialistiska revolutionen var en utmanande uppgift för revolutionärerna. SPKR:s mål var inte att slå ner dem utan att omvandla dem. Men vissa medlemmar av det förmodade avantgardet, som hade degenererat i olika grad eller blivit helt bakåtsträvande (dvs. hårdnackade kapitalistfarare), vägrade envist att genomgå den nödvändiga självomvandlingen. Detta var källan till de extrema svårigheter som SPKR stötte på.

Den grundläggande orsaken till SPKR:s tragiska undergång var vissa tidigare revolutionärers stegvisa förfall och slutliga förräderi mot proletariatet. Denna förändring var en kvantitativ till kvalitativ omvandling. Sådan var kärnprocessen i klasskampens historia under Mao-eran.

Klasskampen har sina lagar, oberoende av någons vilja. Även om klasstillhörigheten kanske inte är fast, försöker varje stridande klass sammanfatta sina egna erfarenheter och utforskar ständigt nya sätt att främja sina intressen. När den ena sidan kommer fram till sin politik och sina strategier formulerar den andra sidan sina motstrategier och sin taktik.

Så länge som den grogrund som kapitalismen vilar på inte utrotas, det vill säga så länge som den mest grundläggande produktiva aktiviteten för mänsklig existens fortfarande, för majoriteten av arbetarna, är ett obligatoriskt sätt att tjäna sitt uppehälle snarare än en njutbar sysselsättning eller "livets främsta önskan", kan omvandlat arbete återigen bli de verktyg som förslavar levande arbete,

det vill säga det kan bli kapital. De chefer som anförtros att samordna produktionen av samhällelig rikedom har därmed möjlighet att bilda ett nytt klassskikt som kontrollerar den sociala rikedom, och kapitalistiska produktionsförhållanden materialiseras oundvikligen.

Att förbjuda byråkratiska privilegier och hålla fast vid en massövervakning av den proletära förtruppen är grundläggande åtgärder för att hindra bildandet av detta klassskikt och för att förhindra att kapitalistiska produktionsförhållanden återställs. Detta är de eviga kärnprinciperna i den stora proletära kulturrevolutionen.

- 1 Här definieras begreppet "folket" enligt Maos definition, dvs. under "perioden av socialistiskt uppbygge, faller de klasser, skikt och sociala grupper som gynnar, stöder och arbetar för det socialistiska uppbyggets sak alla inom kategorin folket, medan de sociala krafter och grupper som motarbetar den socialistiska revolutionen och är fiendliga mot eller saboterar det socialistiska uppbygget alla är folkets fiender." Se https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-5/mswv5_58.htm
- 2 Med den "nydemokratiska revolutionen" i Kina avses den antifeodala och antiimperialistiska revolution som leds av arbetarklassen, dvs. KKP, i motsats till den "gamla demokratiska revolutionen" som leddes av kapitalisterna. I båda fallen var revolutionens natur fortfarande "borgerlig". Se Maos arbete "Om ny demokrati" för en mer djupgående analys, som t.ex. i https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-2/mswv2_26.htm
- 3 I stället för till var och en "efter mängden utfört arbete", som Lenin formulerade det i "Staten och revolutionen", kopplade byråkratiska privilegier parti- och regeringstjänstemännens löneskala och individuella ekonomiska välstånd till deras ställning inom ledarskaphierarkin. Med andra ord erhöles högre lön för större "ansvar". För en mer djupgående analys av byråkratiska privilegier, se Om förhållandet mellan arbetarklassen och dess parti under socialismen av Fred Engst, <https://arbetarforeningen.se/om-forhallandet-mellan-arbetarklassen-och-dess-parti-under-socialismen/>
- 4 https://www.maoistisktforum.org/1_m_skrif/mlm_dok/ordf%20mao/valda_verk/VV2/VV2_art23.htm
- 5 Se vidare https://www.maoistisktforum.org/1_m_skrif/mlm_dok/ordf%20mao/valda_verk/VV5/VV5_art55_Till%20minnet%20av%20doktor%20Sun%20Yat.htm
- 6 Ibid. och eftersom "nydemokratien" bara är en språngbräda mot socialismen, saknar "konsolidering" mening.
- 7 Tao Lujia (陶鲁笳), Ett argument på hög nivå i början av nationens grundande (2009) (på kinesiska). <http://www.ftchinese.com/story/001027938?page=1>
- 8 Du Runsheng (杜润生) berättade i ett av sina minnen av Mao Zedong: "Han hade kallat Liu Shaoqi, Peng Dehuai och Deng Zihui till ett samtal. Deng Zihui för ett samtal och kritiserade dem för att inte vara entusiastiska över socialismen och varnade dem för att inte göra samma misstag 1953. Mao nämnde detta flera gånger, och Peng Dehuai gjorde också en del självkritik under sitt tal vid det sjätte plenarsammanträdet med KKP:s 7:e centralkommitté." Se utdrag (på kinesiska) från Du Runsheng, *Jag träffade ordförande Mao Zedong flera gånger i början av 1950-talet*. http://news.youth.cn/gn/201510/t20151009_7188961_1.htm Se även MacFarquhar, *The Origins of the Cultural Revolution, volym 1: contradictions Among the People 1956- 1957*, New York: Columbia University Press; 1974. Enligt honom, på s. 19, var antalet kollektiv som upplöstes 20.000 av 670.000 kollektiv i stället för "hundratusentals".
- 9 Motsättningarna kan också förstås som konflikter mellan de civila ledarna och de militära ledarna i partiet.
- 10 *Om de tio viktiga förhållandena* Mao Zedong: Valda Verk Band V
- 11 *Filmen Wu Xuns liv* Mao Zedong: Valda Verk Band V
- 12 På samma sätt var det med Deng Xiaoping som, baserat på det strategiska behovet av att konsolidera den politiska makten när han tog över i början av 1980-talet, frikostigt och målmedvetet delade ut medel till partiledare på alla nivåer och intellektuella att spendera för att vinna folkligt stöd för sin politik. Han var inte överdrivet bekymrad över den inflation som detta oundvikligen skulle orsaka senare, eftersom han var övertygad om att man vid det laget kunde använda stridsvagnar för att vid behov hantera eventuellt motstånd från folket, och det gjorde han.
- 13 Detta liknade till exempel debatterna om huruvida man enbart skulle förlita sig på reguljära arméer eller på folkkriget i kampen mot den japanska aggressionen under andra världskriget.
- 14 De jämlika fasta bostadstilläggen för kadrer var ohållbara efter revolutionen när levnadsstandarden skulle höjas. För det första kan människors behov vara mycket olika. De flesta som anslöt sig till revolutionen gjorde det för att kämpa mot förtryck, men inte nödvändigtvis för ett jämlikt samhälle. Dessutom finns det ett stort antal intellektuella och lägre tjänstemän från den gamla regimen som måste arbeta för det nya samhället, och de kommer inte att gå med på ett jämlikt lönesystem. Den sociala "normen" är mer lön för mer arbetsinsats, mer utbildning eller mer erfarenhet, etc. Detta är den så kallade "borgerliga rätten" som Marx tog upp i sin Kritik av Gothaprogrammet, https://www.marxistarkiv.se/klassiker/marx/kritik_av_gothaprogrammet.pdf.
- 15 Mao Zedongs biografi. Partiets centrala litteraturförlag; 2003, s. 612 (på kinesiska).
- 16 Mao tog upp denna idé på ett politbyråmöte efter Stalins död 1953, men det var inte mycket som genomfördes förrän vid 8:e partikongressen i KKP 1956. Se not 15 ovan. En annan referens är MacFarquhar *The Origins of the Cultural Revolution*, 1 som nämns ovan, s. 105.
- 17 *Om den riktiga behandlingen av motsättningarna inom folket* https://www.maoistisktforum.org/1_m_skrif/mlm_dok/ordf%20mao/valda_verk/VV5/VV5_art58_Om%20den%20riktiga%20behandlingen.htm
- 18 *Läget sommaren 1957* https://www.maoistisktforum.org/1_m_skrif/mlm_dok/ordf%20mao/valda_verk/VV5/VV5_art66_Laget%20sommaren%201957.htm
- 19 MacFarquhar Ursprunget till Kulturrevolutionen ger en mycket insiktsfull kontrast i kapitel 12 mellan Mao, Zhou Enlai och Liu Shaoqi, Peng Zhen i deras respektive svar på den ungerska krisen. Mao och Zhou betonar de interna faktorerna medan Liu och Peng betonade den roll som imperialisterna spelade.
- 20 Det var också känt som Hundrablommorskampanjen se till exempel MacFarquhar R. *The Hundred Flowers Campaign and the Chinese Intellectuals*. New York: Praeger; 1966.

- 21 *The Biography of Mao Zedong* samma som ovan s. 689.
- 22 *Ibid.*, p. 696.
- 23 Den 9 juli 1957 höll Mao till exempel ett tal i Shanghai med titeln: "Mönstra våra styrkor för att slå tillbaka höger elementens vilda angrepp". Se https://www.maoistisktforum.org/1_m_skrif/mlm_dok/ordf%20mao/valda_verk/VV5/VV5_art63_Monstra%20varastyrkor.htm
- 24 *Chronicle of Mao Zedong*, Vol. 3, Partiets central litteraturpress; 2013, sid. 181 (på kinesiska), de ursprungliga orden är: "När det gäller befolkningen av höger- och extremhöger anhängare, räknat personer som skulle kunna pekats ut för kritik inom områden som trettio eller fyrtio universitet och högskolor samt tiotals institutioner i Peking, finns det ungefär fyrahundra personer eller så, medan nationellt finns det cirka fyra tusen människor."
- 25 R. MacFarquhar & J. Fairbank (Eds.), *The Cambridge History of China*, Volume 14: The People's Republic, Part 1: The Emergence of Revolutionary China, 1949–1965, Cambridge: Cambridge University Press; 1987, s. 139.
- 26 Enligt Qi Benyu (戚本禹) var Mao ovanligt nedstämd sommaren 1957 och tyngdes av djupa tankar. *Memoirs of Qi Benyu (I) China Cultural Revolution History Press*; april 2016 kapitel 7 (på kinesiska).
- 27 Mönstra våra styrkor för att slå tillbaka höger elementens vilda angrepp
https://www.maoistisktforum.org/1_m_skrif/mlm_dok/ordf%20mao/valda_verk/VV5/VV5_art63_Monstra%20varastyrkor.htm
- 28 Mao Zedongs krönika vol. 3 s. 188 (på kinesiska). Men efter att ha sett vad som hände med dem som vågade kritisera det lokala partiledarskapet i den fientliga antihögerrörelsen är det inte möjligt att gå tillbaka till korrigeringar.
- 29 Detta är uppenbart även för västerländska Kinakännare, som MacFarquhar, som ansåg att kulturrevolutionens ursprung börjar under den perioden och därför gav boken en sådan titel.
- 30 MacFarquhar *The Origins of the Cultural Revolution*, 1, s. 221.
- 31 Till exempel fadern till den nuvarande kinesiska presidenten Xi: "Enligt egen utsago var han inom fyra dagar från att avrättas när Mao Zedong kom till platsen och beordrade att Xi och hans kamrater skulle släppas." Se (på kinesiska) <http://cpc.people.com.cn/GB/85037/85038/7880593.html>. Det fanns många liknande incidenter där vissa revolutionärer felaktigt identifierades som spioner och avrättades. I brist på bättre engelsk källa, se till exempel https://en.wikipedia.org/wiki/Futian_incident och https://en.wikipedia.org/wiki/Xi_Zhongxun
- 32 Under korrigeringskampanjen utrensades många människor, hölls i förvar, censurerades, torterades psykiskt och fysiskt och avrättades ibland. Se (på kinesiska) <http://cpc.people.com.cn/GB/64162/64164/4415996.html>
- 33 Målet för stål var så högt som 12 miljoner ton, en fördubbling från året innan. Se R. MacFarquhar & J. Fairbank (Red.), *The Cambridge History of China*, 14, s.367.
- 34 Se till exempel *Peking Review*, No. 36, 8 September 1959,
<https://www.marxists.org/subject/china/peking-review/1959/PR1959-36b.htm>
- 35 Den "kommunistiska vinden" syftar på ett fenomen på landsbygden där jämlikhet rådde och arbetskraft och materiella resurser överfördes godtyckligt utan hänsyn till de kollektiv som de tillhörde, eller från en nivå av ägande till en annan, i kommunismens namn.
- 36 Liu Shaoqi, Tal på mötet för Nanjings partimedlemmar och kadrer, 27 september 1958 (på kinesiska).
- 37 R. MacFarquhar & J. Fairbank (red.), *The Cambridge History of China*, 14, s. 158.
- 38 Kamrat Liu Shaoqi inspekterar städer och byar i Jiangsu-provinsen, (*People's Daily*, 30 september 1958) (på kinesiska).
- 39 I november 1958 sa Mao Zedong vid Wuchang-mötet: Enligt Shaoqis och Peng Zhens åsikter är det bättre att implementera (kommunism) medan människor är fattiga, för annars kommer det att bli svårare att göra det. Se XuQuanxing, *Teorier och praktik i Mao Zedongs sena tid*, China Main Encyclopedia Press; 1993, sid. 187 & 189 (på kinesiska).
- 40 Se *Memoirs of Qi Benyu (I)*, Chapter 9.
- 41 Wu Lengxi (吴冷西), *Återkallandet av ordförande Mao – Flera fragment av viktiga historiska händelser jag själv har upplevt*, Xinhua Press; 1995, kapitel 5 och 7 (på kinesiska).
- 42 Det var vid ett möte i Peking den 12 juni 1961, där Mao uttryckligen förkastade det gemensamma köken. Se <https://www.marxists.org/chinese/maozedong/1968/5-009.htm> (på kinesiska).
- 43 Se till exempel *Memoirs of Qi Benyu (I)*, kapitel 13.
- 44 Se till exempel MacFarquhar *The Origins of the Cultural Revolution*, 2, sid. 191
- 45 Mao hade betonat skillnaden mellan tre nivåer av ägande (kommun av stadsstorlek, brigad av bystorlek och arbetslag av ett dussin familjers storlek) för bönder i början av 1959, och det formulerades senare som partiets politik 1962. Se Maos *Tal på Cheng-chow*
https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-8/mswv8_27.htm
- 46 De tre röda fanorna är: den allmänna linjen för socialistiskt byggande, det stora språnget och folkkommunen. Se <http://www.massline.org/PekingReview/PR1963/PR1963-40.pdf>
- 47 Mao kommenterade den 5 mars 1961: "Före Lushan-mötet var vår uppfattning om situationen relativt klar, men det var den inte efter Lushan-mötet. På grund av antihögerrörelsen efter Lushan-mötet ansågs de som säger sanningen, talar om svårigheter, talar om existerande problem, talar om objektiva faktiska situationer etc. vara höger. Resultatet blev en stämning där man inte vågar säga sanningen. Tvärtom fanns det en annan typ av atmosfär, som inte var praktisk. Till exempel var Henans ursprungliga spannmålsproduktion bara 24 miljoner ton, och de sa att det fanns mer än 40 miljoner ton. Allt detta berodde på kampanjen mot högervridningen." Mao Zedongs

- krönika, vol. 4, s. 547 (på kinesiska).
- 48 Hans medlemskap i politbyrån var intakt. Han var inbjuden till alla möten men vägrade delta i något av dem.
- 49 Kinas nationells statistikbyrå <http://www.stats.gov.cn/>
- 50 Till skillnad från kinesiska uppgifter är dödstaten från Indien lite för jämn. Se Världsbankens data: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.CDRT.IN?locations=IN>
- 51 *Litteraturgenomgång av antalet onormala dödsfall under tre år av svårigheter* i National History Net http://www.hprc.org.cn/gsyj/jjs/rkzyyhj/200909/t20090905_29888.html (på kinesiska).
- 52 Zhang Shufan (张树藩), Xinyang Incident: a Sad History Lesson, Bainianchao <http://mall.cnki.net/magazine/Article/BNCH199806006.htm> (på kinesiska).
- 53 Närvarade var partiledare runt om i landet från länsnivå och uppåt.
- 54 Mao drog slutsatsen att: "Vi gjorde misstag på jobbet, engagerar oss i "fem vindar", hög upphandling, flera stora framstötter. Det verkar som om våra misstag huvudsakligen var kommandoism (ge godtyckliga och ogenomförbara instruktioner), hög upphandling." Chronicle of Mao Zedong Vol. 5, sid. 129 (på kinesiska).
- 55 Den 5 augusti 1962 varnade Mao en grupp högt uppsatta partikadrer för privatiseringen av jordbruket: "Det sägs att folkkommunerna ska kollapsa till sextio procent och lämna kvar fyrtio procent. Andra säger att man ska göra sig av med dem alla och privatisera, jordbruksproduktionen kan återställas på fyra år. De som redan har privatiserats, tvinga dem inte tillbaka. Efter ett halvår eller ett år, när människor har sett att polarisering har inträffat, då är detta problem löst. Det är okej att låta några få, upp till ett tiotals procent privatiseras, för 90 procent är fortfarande kvar i kollektivet! Jag håller inte med om alla eller mestadels privatiserade. Om du gör det kommer partiet att splittras." Ibid.
- 56 Den officiella titeln för rörelsen var "Socialistisk utbildningsrörelse", men eftersom det fanns fyra specifika mål för rörelsen kallar folk den ofta för "De fyra städningarna".
- 57 Se MacFarquhar *The Origins of the Cultural Revolution*, 2 för mer bakgrund om den här pjäsen, som börjar på sid. 207.
- 58 Se kap. 1 av MacFarquhar, R., & Schoenhals, M., *Maos sista revolution*. Cambridge, Mass: Belknap Press of Harvard University Press; 2006.
- 59 Så här i efterhand är detta en felaktig benämning. En linje kan vara rätt eller fel, men inte revolutionär eller reaktionär. En bättre fras kan vara "borgerliga reaktionära mål".
- 60 Den bokstavliga översättningen är "att obevekligt slå en drunknande hund."
- 61 Lojalist är en term som används flitigt under SPKR för att hänvisa till individer eller organisationer som försvarade lokala parti- eller regeringstjänstemän.
- 62 Se *Memoirs of Qi Benyu* (II), *ibid.*, kapitel 11 och 12, även Li Xun (李逊), *Age of the Revolutionary Rebel: Draft of Shanghai Cultural Revolution Movement History*, Oxford University Press; 2015, kapitel 4 (på kinesiska).
- 63 Li Xun, *ibid.*, kapitel 14.
- 64 För mer detaljer om detta, se Wang Shaoguang (王绍光), *Failure of Charisma: Cultural Revolution in Wuhan*, Oxford University Press; 13 juli 1995 och Ch. 12 av MacFarquhar, R., & Schoenhals, M., (2006). *Maos sista revolution*. Cambridge, Mass: Belknap Press vid Harvard University Press.
- 65 Att här tillskriva termen fraktionism till "småborgerlighet" är bara för att betona fraktionismens klasskaraktär, för den avspeglar med nödvändighet borgerliga eller småborgerliga klassintressen. Eftersom endast klasskrigföring speglar proletära klass intressen är varje försök att hävda "proletär" fraktionism meningslöst.
- 66 W. Hinton, *Hundred Day War*, Monthly Review Press; 1972.
- 67 Xu Aijing (许爱晶), *Tsinghua KuaiDafu*, China Cultural Revolution History Press; 2011, kapitel 19 (på kinesiska).
- 68 Wang Shaoguang, *Failure of Charisma: Cultural Revolution in Wuhan*, kapitel 4.
- 69 Se Li Xun, *ibid.*, kapitel 14.
- 70 Mer om honom, se kap. 4 av MacFarquhar, R., & Schoenhals, M., *Maos sista revolution*.
- 71 Ibid.
- 72 Xu Hailiang (徐海亮), *Dokumentation av incidenten i Wuhan den 20 juli*, China Cultural Communication Press; 2010 (på kinesiska).
- 73 Den 19 mars 1967 utfärdade Kinas centrala militärkommission (CMC) beslutet att koncentrera sina styrkor till uppgifterna att stödja vänstern, stödja jordbruket, stödja industrin, militärt övertagande och militär utbildning (nedan kallat beslutet av "tre stöd och två militärer"). Mer om detta, se kap. 10 av MacFarquhar, R., & Schoenhals, M., *Maos sista revolution*.
- 74 Wu Si (吴思), Chen Yonggui: *Mao Zedong's Peasant* <http://tydao.com/suwu/zhuanji/chenyongui/033.htm> (på kinesiska).
- 75 Se "16 MAJ ULTRA-LEFT GROUP" under <http://www.massline.org/Dictionary/MA.htm>
- 76 (林彪) ersatte Peng Dehuai som försvarsminister 1959 och blev vice ordförande före hans plan kraschade och brann i Mongoliet när han försökte fly till Sovjetunionen den 13 september 1971, efter att hans son försökt mörda Mao. Mer om Lin Biao-incidenten, se kap. 19 av MacFarquhar, R., & Schoenhals, M., *Maos last revolution*
- 77 Ibid. Nummer 571 "wu qi yi" på kinesiska uttalas på samma sätt som "ett väpnat uppror".
- 78 Selected Works of Deng Xiaoping, Volym 2, Beijing: People's Publishing House; 1994, sid. 9.
- 79 Till exempel, efter att ha återtagit makten ett decennium senare, avslutade han summariskt det Shanghai-centrerade och Wang Hongwen-ledda stora passagerarflygplansprojektet Y-10 för att helt förneka alla framgångar i SPKR och

de i Shanghai, även om detta försenade Kinas tekniska flygplan tillverkningsframsteg med årtionden.

- 80 Se kap. 6 av MacFarquhar, R., & Schoenhals, M., *Maos sista revolution*.
- 81 Stalin var delvis ansvarig för detta. Han hade chansen men misslyckades med att urskilja kapitalistfarare medan han levde. Utan de sovjetiska erfarenheterna skulle det dock ha tagit Mao mycket längre tid att se problemet. I den meningen var den sovjetiska erfarenheten en värdefull lektion i vad man inte ska göra.
- 82 Se Xu Hailiang, samma som ovan.
- 83 Zhang Huaiying (张怀英), *Dazhais-ChenYonggui! -- My Thinking and Memory*, China Cultural Communication Press; 2013, kapitel 6 (på kinesiska).
- 84 Marx: *Kritik av Gotha-programmet*.
- 85 Först när det nödvändiga arbete som människor tolererar snarare än njuter av huvudsakligen utförs av robotar och liknande, och när de som utför de återstående uppgifterna kan roteras som i militärtjänsten, kan vi slutligen säga att de materiella förutsättningarna för kommunism har uppnåtts. Arbetsdelningen kommer då inte längre att vara en grund för skillnader i social status eller ett verktyg för klassförtryck.
- 86 För att ha ett inbördeskrig måste minst en sida vara den härskande klassen (annars skulle till exempel USA:s inbördeskrig under brittiskt styre vara omöjligt). I motsats till fraktionsstrider bland kapitalister och oupphörliga strider bland legosoldatarméer anlitade av krigsherrar, utkämpades dock fraktionsstrider under SPKR av frivilligt beväpnade arbetare på båda sidor i en anda av självupppoffring (som de blodiga fraktionsstriderna i Chongqing i 1967). Om arbetarklassen inte hade varit den härskande klassen, skulle de inte ha haft ett sådant privilegium att delta i sådana spontana fraktionsstrider. Istället skulle de ha mötts av statens maskingevär.
- 87 Till exempel kommer de inte att tillåta den vita majoriteten i ett land att klassificera eller behandla minoriteter som andra klassens medborgare på något sätt, hur demokratiskt det än är.
- 88 För en mer djupgående analys av detta, se Om förhållandet mellan arbetarklassen och dess parti under socialismen av Fred Engst citerad ovan. <https://arbetarforeningen.se/om-forhallandet-mellan-arbetarklassen-och-dess-parti-under-socialismen/>
- 89 Lenin *Staten och revolutionen* <https://www.marxists.org/svenska/lenin/1917/staten.htm#h28>
- 90 Wang Ming (王明, 23 maj 1904 – 27 mars 1974) var en hög ledare för den tidiga KKP. Före andra världskriget pressade Wang på för direkt konfrontation med KMT vilket ledde till stora nederlag för Röda armén och den långa marschen. Mer om detta se "Resolution om vissa frågor i vårt partis historia" antagen av KKP:s centralkommitté den 20 april 1945 (där Wang Mings riktiga namn i detta dokument är Chen Shao-yu), <http://www.bannedthought.net/China/Individuals/MaoZedong/Pamphlets/OurStudyAndCurrentSituation-Mao-1962-Bilaga.pdf>
- 91 Zhang Guotao (张国焘) ledde en röd armé på 80 000 man och utmanade ledarskapet för centralkommittén som hade en armé på mindre än 10 000 vid den tidpunkt då de två arméerna möttes. Zhang förlorade större delen av sin armé i strider efter att ha lett dem söderut och sedan västerut istället för norrut. 1938, efter att Mao vunnit över alla sina anhängare, flydde Zhang och förrådde revolutionen. Mer om detta se "Resolution om vissa frågor i vårt partis historia" som citeras ovan (i den stavas Zhangs namn: Chang Kuo-tao).
- 92 Fraktionering innebär organiserade krafter, även om det bara är löst. Skillnaden mellan fraktionsstrider och ideologisk kamp kan metaforiskt jämföras med skillnaden mellan humaniora och naturvetenskap och teknik. På grund av sin brist på objektiva standarder och nära relation till individuella intressen har humaniora många fraktioner. Det kan uppstå oändliga diskussioner om vem som har sista ordet och vem som har auktoritet i ett ämne. Men när det uppstår akademiska tvister inom naturvetenskap och teknik kan det finnas obevisade hypoteser, snarare än olika fraktioner när det gäller objektiv förståelse. Även om man är ute efter berömmelse kan varje sida kämpa om vetenskapliga forskningsmedel med både rättvisa och fula medel. I slutändan avgörs dock vems synvinkel som representerar sanningen av experimentella resultat snarare än av någon auktoritet. När kommunismen väl är genomförd och fördelningen baseras på behov (både på individnivå och i samhället som helhet), kommer människors meningsskiljaktigheter och argument kanske inte längre att vara relaterade till individuella materiella intressen; meningsskiljaktigheterna kommer snarare att handla om vetenskap och teknik, och fraktionsstrider kommer att förlora sin materiella grund. De olika idéerna inom rörelsen för "öppen källkod" innebär till exempel fler motsättningar mellan människor i det kommunistiska samhället.